

TEMA: Mindretal gennem 100 år

Mindretallene i grænselandet:

Engang var de fjender. I dag er de venner

Side 6

**Østtysk forfatter:
DDR havde
også værdi**

Side 34

**Ny bog om
Danmarks
genforeningssten**

Side 42

**Sydslesvigsk julemærke
skaber fællesskab**

Side 48

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

TEMA: Mindretal gennem 100 år

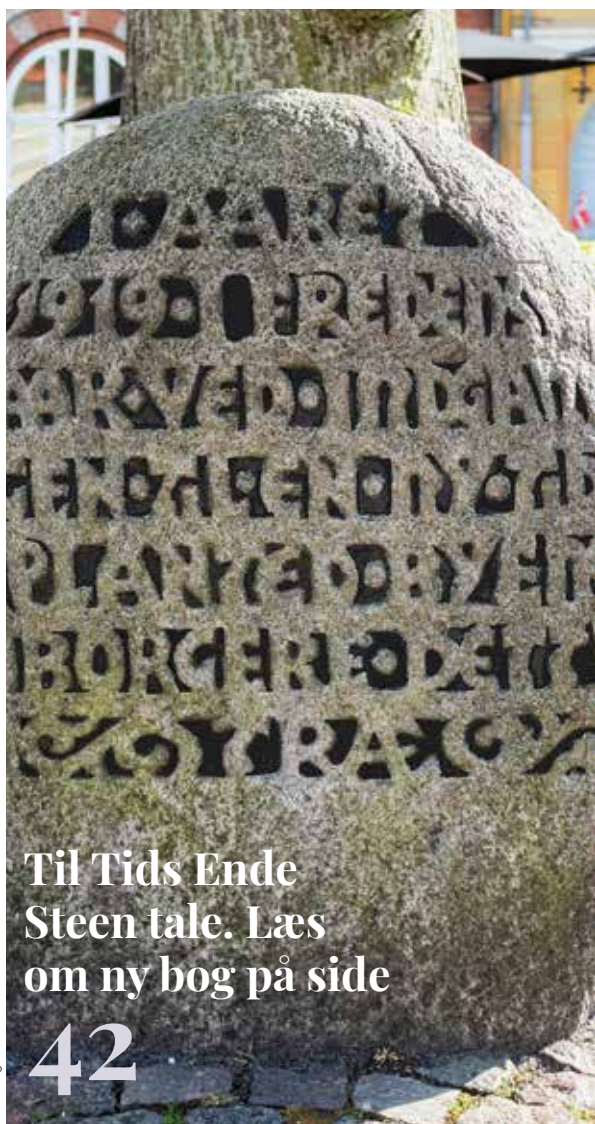
Foto: Niels Åge Skovbo

Mød mindretallene, der fylder 100 år **6-33**

- 4** **Nyt fra grænselandet**
- 5** **Leder**
Af Peter Skov-Jakobsen
- 6** **“Tidligere var der jo et modsætningsforhold”**
Interview med Gitte Hougaard-Werner, Hinrich Jürgensen, Maylis Rossberg og Tobias Klindt
- 16** **Hvad betyder det for dig at være en del af det danske mindretal?**
Marie Buhl, Matthias Runge, Tim Riediger, Inge Grumser og Tove Kolb svarer
- 20** **Mindretal har øget udenrigspolitisk betydning**
- 26** **Hvad betyder det for dig at være en del af det tyske mindretal?**
Dieter Jessen, Britta Tästensen, Erika Hallmann, Gerret L. Schlaber og Katharina H. Kley svarer
- 30** **Skilleveje. Dansk udenrigspolitik i 250 år**
Af Carsten Staur

Foto: Magrethe Petersen

Til Tids Ende
Steen tale. Læs
om ny bog på side

42

Mindretal har øget
udenrigspolitisk
betydning

20

Foto: UNESCO

Foto: Stringer / Reuters / Ritzau Scanpix

Ny bog om det Østtyskland,
Annette Herzog mistede

34

34 **“Jeg mistede det land,
jeg drømte om at
bygge op”**
Interview med forfatter
Annette Herzog

37 **“Jeg ville ikke bare være
ham tyskeren”**
Grænseforeningens
Kulturmødeambassadører
besøger Aarhus Efterskole

40 **Kommentar til Torben
Rechendorffs udtalelse i
magasinet Grænsen nr. 5**
Af Søren Espersen

42 **Ny bog om Danmarks
genforeningssten taler
historien frem**

45 **Kommentar**
Af Knud-Erik Therkelsen

48 **Det sydslesvigske
julemærke skaber
fællesskab**

Foto: Oke Jens

Gitte Hougaard-Werner, formand for Sydslesvigsk Forening (til venstre) og Hinrich Jürgensen, formand for Bund Deutscher Nordschleswiger (til højre), fik overrakt Slesvig-Holstens demokratipris af landdagspræsident Klaus Schlie (CDU) (i midten).

Mindretal modtager demokratipris

Det danske mindretals kulturorganisation, Sydslesvigsk Forening (SSF), og det tyske mindretals hovedorganisation, Bund Deutscher Nordschleswiger (BDN), modtog 11. november delstaten Slesvig-Holstens demokratipris. "I det 100. jubilæumsår for grænsedragningen mellem Tyskland og Danmark bliver deres enestående bedrifter som grænseoverskridende brobyggere særligt anerkendt", lyder det i begrundelsen for prisuddelingen, der blev uddelt af den slesvig-holstenske landdag og sparekasse- og giroforbundet i Slesvig-Holsten.

1827

Så mange dage har den midlertidige grænsekontrol ved den dansk-tyske grænse varet den 4. januar 2021. Det svarer til fem år. Regeringen valgte i oktober at forlænge kontrollen til maj 2021.

Oplev dansk-tysk kunst på Brundlund Slot

På Kunstmuseet Brundlund Slot i Aabenraa kan man frem til 24. januar 2021 opleve anden del af udstillingen 'Medgang & Modgang – Udvekslinger mellem dansk og tysk kunst'. Hvor første del af udstillingen fokuserede på nationalisme, krige og kulturelle brud i 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet, er det den moderne samtidskunst, der præger udstillingens anden del. I alt har fire danske og fire tyske kunstnere bidraget til udstillingen, der er en del af Genforeningsmarkeringen og det dansk-tyske venskabsår.

Magasinet **Grænsen** nr. 5/2020 82. årgang **Udgiver** Grænseforeningen, Peder Skrams Gade 5, 1054 København K **Ansv. redaktør** Anna-Lise Bjerager, alb@graenseforeningen.dk, tlf. 3031 6113 **Forsidefoto i dette nummer** Niels Åge Skovbo. **Layout** Prik grafisk tegnestue **Tryk** Jørn Thomsen Elbo A/S **Abonnement** Grænseforeningen, info@graenseforeningen.dk, tlf. 3311 3063 **Udgivelsesplan 2021** nr. 1: 1. feb., nr. 2: 19. april., nr. 3: 7. jun., nr. 4: 27. aug., nr. 5: 18. okt., nr. 6: 6. dec. **Deadline:** 3 uger inden udgivelsesdato. Uopfordrede indlæg modtages gerne, dog uden garanti for trykning. **Læs magasinet Grænsen online:** www.graenseforeningen.dk/graensen. ISSN: 0903-2223

VED GRÆNSEN

Hvordan er det at leve
i et grænseland?

Foto: Privat

Annemarie Erichsen

"Jeg bor i Lyksborg, men er opvokset i Flensborg i efterkrigstiden. Dengang tog vi over grænsen hver uge på indkøb, men i dag kan jeg få både leverpostej, rullepølse og småkager hos min lokale købmand."

"Jeg har sejlet på Flensborg Fjord hele mit liv, og på vandet er der ingen grænser, der generer. Det er lige så naturligt at lægge til havn i Marina Minde nær Gråsten som i Flensborg, og det er en enorm frihed."

"Jeg føler en stor tilknytning til Danmark og håber, at al kontrol ved grænsen snart falder bort. Jeg er tysk statsborger og kan derfor ikke krydse grænsen for tiden pga. corona. Det er meget frustrerende. Grænsen burde være så åben som muligt."

Annemarie Erichsen, 77 år,
formand for Den slesvigske
Kvindeforening, modtager af
delstaten Slesvig-Holstens
fortjenstmedalje 2020.

Mindretallene gør os kloge på os selv

Af Peter Skov-Jakobsen
Formand for Grænseforeningen

Foran mig ligger en ny opgave som formand for Grænseforeningen, og jeg glæder mig. Intet er mere naturligt end kærlighed til fædrelandet. Her fik jeg mit sprog og mine vaner. De gav mig muligheden for at forstå de andre, at forundres, at forbløffes og glæde mig over livet, og tumle med dét, når det kalder på strid. Den kærlighed spærrer mig ikke inde i et identitetspanser. Glæden ved sproget og kulturen holder ikke min interesse for de andre væk, og den vil slet ikke udgrænse de andre.

Danskheden er for mig åben. Sådan har jeg lært den at kende. Den ligger på et meget sikkert sted og er ubetvivlelig, og derfor behøver jeg ikke møde andre med fjendskab og mistro. Min kultur og mit sprog er blevet

“

Danskheden er for mig åben. Sådan har jeg lært den at kende

trykprøvet af historien mange gange. Knubs har det selvfølgelig givet. Det 20. århundredes mange hændelser har om noget vist, hvordan det stod til med nation, demokrati, kultur, politik og religion.

I dette nummer af magasinet Grænsen bliver læserne inviteret med ind i nye samtaler. Verden af i dag er anderledes end verden af i går. Engang handlede det om krige og modsætninger. Det er nu omfattet af historien, (men ikke af glemslen). Vi er på vej ind i en fremtid, hvor mindretallene i det dansk-tyske grænseland ikke blot væver sig smukt ind i grænselandets hverdag. De

er også en “blød magt”. Engang var mindretallene måske snublesten. Man faldt altid over de andres anderledes sprog og kultur, og ikke så sjældent var der en fortrædelighed mellem flertal og mindretal, som ikke kunne overvindes.

Nu er mindretallene i vores grænseland blevet “trædesten” mod det andet land. De lærer os noget om det andet lands virkelighed. Mindretallene gør os kloge på os selv. De forsvinder ikke, men de er en farve og en skønhed, der bringer en naturlig nysgerrighed ind i, hvem man selv er og ikke mindst, hvad man gerne vil være.

Det er kun hundrede år siden, at Sønderjylland blev en del af Kongeriget Danmark. Det har været dramatiske 100 år. Vores grænseland er blevet fremhævet mange steder, og det er med stille fryd, at man hører rundt om i verden, at dette er et eksempel til inspiration.

Syd for grænsen og nord for har vi i de forløbne år lært, at man skal have respekt for hinanden. Man skal have agtelse for de andres sprog og tradition. Vi kommer ingen vegne, hvis vi mistænkeliggør mindretal. De skal være der! Det er egentlig enkelt:

“Vil du slå broer, åbner du døre?
Går du din vej?
Mon du ønsker at du kunne sløre
at du er bange og fej?
Tør du vise dit sandeste ansigt?
Vil du smile eller sukke,
vil du slukke håbet
eller slå bro?”

(Fra ‘Hver dag en ny dag’ med tekst af Pia Juul og melodi af Marianne Søgaard, 2020. Skrevet på foranledning af Grænseforeningen i anledning af 100-året for Sønderjyllands genforening med Danmark. Højskolesangbogen nr. 558)

Maylis Rossberg, Tobias Klindt, Hinrich Jürgensen og Gitte Hougaard-Werner mødtes med magasinet Grænsen på Den Gamle Grænseskro ved Christiansfeld. Her gik den gamle grænse fra 1864 til 1920.

“Tidligere var der jo et modsætningsforhold. Sådan er det heldigvis ikke længere

Af Anna-Lise Bjerager
Fotos: Niels Åge Skovbo

INTERVIEW Engang var de to nationale mindretal i det dansk-tyske grænseland hinandens modsætninger. I dag spiser de unge fra det danske og det tyske mindretal julefrokost sammen. Men hvem er mindretallene, der i år fylder 100 år, hvis modsætningen til andre forsvinder? Mød Gitte Hougaard-Werner og Maylis Rossberg fra det danske mindretal i Sydslesvig og Hinrich Jürgensen og Tobias Klindt fra det tyske mindretal i Sønderjylland til en samtale om grænser, identitet og forandringens vinde i grænselandet

En ny rejsevejledning fra Udenrigsministeriet har denne regnfulde efterårsdag netop varslet, at Tyskland sættes på listen over lande, der frarådes rejser til på grund af øget Covid-19-smitte. Sådan er virkeligheden anno 2020: Året, hvor grænsen mellem Danmark og Tyskland fylder 100 år, og de to mindretal opstod på hver sin side, kan mennesker ikke mødes på tværs af grænsen.

Men vi når det lige. Her på Den Gamle Grænsekro ved Christiansfeld, hvor grænsen mellem Danmark og den preussiske provins Slesvig-Holsten gik fra 1864 til 1920, har to repræsentanter fra henholdsvis det danske mindretal i Sydslesvig og det tyske mindretal i Sønderjylland sagt ja til at mødes til et interview med magasinet Grænsen om grænser, identitet og forandringens vinde i grænselandet i 100-året for de to mindretals opståen. Gitte Hougaard-Werner, der er formand for Sydslesvigsk Forening (SSF), og Maylis Rossberg, der er formand for Sydslesvigsk Vælgerforenings Ungdom (SSWU) og kandidat til forbundsdagsvalget i 2021 for SSW, er kørt fra Flensborg og har krydset

den dansk-tyske grænse, der ligger 60 kilometer syd for Christiansfeld. Og Hinrich Jürgensen, der er formand for Bund Deutscher Nordschleswiger (BDN), og Tobias Klindt, der er formand for Junge Spitzen, der er ungdomsafdelingen af det tyske

Hinrich Jürgensen, født 1959 i Bajstrup ved Tinglev, Sønderjylland, landmand, formand for Bund Deutscher Nordschleswiger (BDN), bor i Aabenraa, gift, far til fire børn

Gitte Hougaard-Werner, født i 1971 i Lemvig, Vestjylland, flyttet til Sydslesvig som niårig, leder af Vestermølle Danske Skole i Sydslesvig, formand for Sydslesvigsk Forening (SSF), bor i Egernförde, gift, mor til et barn

mindretals parti, Slesvigsk Parti, er kommet i bil fra Aabenraa, der ligger midtvejs mellem Christiansfeld og Flensborg.

Mindretallene har det godt

Hvordan vurderer I status her i 100-året for mindretallenes opståen?

Maylis Rossberg: “For mig at se er det danske mindretal under stor forandring. Der sker en masse nyt med debat om en ny struktur i mindretallet, og der er mange nye ansigter i det danske mindretals organisationer. Der er folk, der siger: Jeg vil gerne overlade min plads til yngre kræfter. Der er også flere kvinder, der får højere stillinger i mindretallets organisationer. Gitte er jo en af dem. Idealet for mig vil være, at der bliver endnu flere, så vi får en blanding af ældre,

der har erfaring og historisk baggrund, og unge, der kommer med kreativitet og også er lidt naive. Det er ikke kun negativt at være naiv, for det kan give ny ideer, og det er der brug for.”

Gitte Hougaard-Werner: “Jeg kan ikke være uenig i, at det danske mindretal er i en forandringsproces. Ikke mindst i forhold til den verserende debat om en ny struktur, som jeg forventer mig meget af. Jeg ser mig selv som et bindeled mellem de unge og de ældre, og jeg har også min naivitet på plads! Det afgørende for mig vil også være at sikre, at vi ikke glemmer vores danske rødder, som er så vigtige for os. Det er vores opgave at klæde de unge på i forhold til sprog, kultur og identitet og samtidig give plads. Det er en hårfin balance.”

Hinrich Jürgensen: “Man sagde dengang i 1920, at det tyske mindretal ville forsvinde

som dug for solen. Men nu bliver vi 100 år, og jeg synes faktisk, at vi holder os meget pænt, og vi oplever stigende medlemstal, bl.a. i Junge Spitzen. Gennem de seneste 20 år er der sket en stor forandring. Tidligere var vi meget lukket om os selv, men nu er vi langt mere åbne – også i forhold til det danske mindretal, og det er meget positivt.”

Tobias Klindt: “En af de ting, jeg har været glad for at se gennem de senere år, er at der er kommet flere unge med i organisationsarbejdet, og at vi har meget mere at gøre med det danske mindretal. Vi skal for eksempel spise julefrokost med SSWU og Grænseforeningen Ungdom. Vi bor jo lige i nærheden af hinanden og kan nemt mødes, når ellers grænsen er åben. Det finder jeg helt naturligt, da vi har mange fælles interesser.”

Der skal flere unge med i det organisatoriske arbejde i begge mindretal. Det mener Maylis Rossberg, SSWUngdom, og Tobias Klindt, Junge Spitzen (til højre). Gitte Hougaard-Werner og Hinrich Jürgensen er enige.

Ja, set udefra ser det ud til, at det danske mindretal og det tyske mindretal er rykket tættere sammen i de senere år med samarbejdet om Minority Safepack Initiative om mindretalsrettigheder i Europa, en fælles ansøgning til UNESCO om at få anerkendt den dansk-tyske mindretalsmodel som immateriel kulturarv, senest fælles læserbreve i protest mod grænselukning og nu fælles julefrokost.

Hvad er det, der har ændret sig fra tidligere?

Hinrich Jürgen- sen: "Tidligere var der jo et modsætnings- forhold. Vi skulle kæmpe for det tyske, og det danske mindretal skulle kæmpe for det danske. Og hvis vi ikke gjorde det hver især,

hvilken eksistensberettigelse havde vi så? Sådan er det heldigvis ikke længere."

Gitte Hougaard-Werner: "Jeg er fuldstændig enig. I dag kan vi bruge hinanden som sparringspartnere og styrke grænselandet i det hele taget. Men samtidig skal vi huske at understrege over for omverdenen, at vi altså ikke er et dansk-tysk mindretal, sådan som det af og til er blevet formuleret i debatten."

Hinrich Jürgen- sen: "Ja, det er en dum tendens at tale om et dansk-tysk mindretal. Det skaber forvirring."

Tobias Klindt: "Der er mange ligheder, men vi er også meget forskellige, og vi ville gå under som mindretal, hvis vi blev ét. Grænselandets styrke er jo netop, at der er tale om to mindretal med hver sin kultur og historie."

Maylis Rossberg: "Ja, det er jeg helt enig i. Men det kan vi netop sagtens fastholde, selv om vi samarbejder. For eksempel var vi jo også fælles om at lave demonstrationer mod vildsvinehegnet i 2018. En række ungdomspartier fra Slesvig-Holsten og Sønderjylland lavede også en fælles erklæring for grænseåbning. Vi er bevidste om vores histo-

Maylis Rossberg, født i 2000 i Westerland på Sild, har gået på Duborg-Skolen, student fra Aabenraa Statsskole, studerer statskundskab på Christian-Albrechts-Universitetet i Kiel, formand for Sydslesvigsk Vælgerforening Ungdom (SSWU) siden september 2020, SSWU's kandidat til Forbundsvalg i Tyskland i 2021, vicepræsident for European Free Alliance Youth

“Min bror og jeg er første generations mindretalsbørn. Alligevel er jeg jo ikke mindre sydslesviger end den, hvis forældre var sydslesvigere”, siger Maylis Rossberg, formand for SSWU.

riske fortid, men vi hænger ikke fast i den, og jeg tror, det er en del af forklaringen på, at vi er nærmere hinanden end før samtidig med, at vi er to forskellige mindretal med hver sin kultur.”

Hinrich Jürgensen: “Det hører også med, at vi som tysk mindretal i dag ikke hele tiden skal forklare os. I min ungdom blev vi kaldt nazisvin på vej til skole i Aabenraa. Det har mine børn aldrig oplevet.”

Tobias Klindt: “Jeg synes mere, at folk i dag er nysgerrige på, hvem vi er som tysk mindretal. Jeg husker kun en enkelt gang i 8. klasse, hvor en dreng, der gik i 4. klasse på den danske skole i Tinglev råbte “deutscher Schweinhund” efter mig. Det var lidt underligt for mig, for jeg var jo godt klar over, at han ikke selv havde fundet på det udtryk. Men ellers har jeg aldrig oplevet nogen form for chikane.”

Hvem er mindretallene?

En del af debatten i både det danske og det tyske mindretal har i de senere år handlet om identitet. Hvem er I egentlig i en tid, hvor mindretallene ikke identificerer sig så meget i modsætning til andre befolkningsgrupper og heller ikke som enten dansk eller tysk?

Maylis Rossberg: “Jeg anser den her debat om identitet for at være megavigtig. Jeg tror, at det er gavnligt, at vi som mindretals-

borgere tænker over, hvem vi selv er. Men når andre sætter spørgsmålstegn ved vores identitet, kan det være frustrerende. Når jeg er i Danmark og skal præsentere mig selv, siger jeg, at jeg kommer fra det danske mindretal i Sydslesvig. Så spørger folk: ‘Hvorfor har du tysk accent?’ Så fortæller jeg, at min forældre er tyske statsborgere, der har valgt at sende min storebror og mig på dansk skole på øen Sild, hvor jeg kommer fra. Så siger folk: ‘Jamen så er du jo tysker’. Den diskussion har jeg hele tiden. Jeg er så træt af, at

Det var ved Den Gamle Grænsekro, at Kong Christian 10. besteg sin hvide hest for at ride ind i Sønderjylland den 10. juli 1920 i forbindelse med Sønderjyllands genforening med Danmark. Kroens historie går tilbage til omkring år 1600.

andre mennesker har behov for at putte mig ned i en kasse, og at jeg skal vælge mellem dansk og tysk. Jeg vil bare gerne have lov til at være mig selv. For mit vedkommende betyder det rigtig meget, at jeg er fra Sydslesvig. Jeg blev bevidst om det, da jeg flyttede til Flensborg efter 9. klasse og boede på Ungdomskollegiet med 40 andre sydslesvigere, og jeg valgte netop at studere statskundskab på Kiel Universitet for at blive i nærheden af grænselandet.”

Tobias Klindt: “Da jeg skulle begynde på Danmarks Tekniske Universitet efter sommerferien, flyttede jeg ind på det tyske kollegium i København. Og noget af det første, jeg fortalte mine folk på studiet var, at jeg kommer fra det tyske mindretal. Det ligger dybt i mig.”

Hinrich Jürgensen: “Jeg synes, vi er nået langt, hvis de unge er stolte over at tilhøre det tyske mindretal og snakker tysk i gågaden i Aabenraa. Det nye Deutsches Museum Nordschleswig i Sønderborg har identitet som et hovedemne, og det er især de unge, der kommer til orde. Det synes jeg er spændende. Overordnet er det jo sådan, at identitet altid er et større problem for flertallet end for mindretallet. Som mindretal har jeg da svært ved at se, hvorfor jeg skulle beslutte mig for, om jeg er dansk eller tysk. Mit modersmål er synnejysk. Vi snakkede ikke tysk i mit barndomshjem, men vi tog det bedste fra tysk kultur. Og jeg holder med Tyskland i fodbold og med Danmark i håndbold, så på den måde er sol og vind delt ligeligt.”

Gitte Hougaard-Werner: “Jeg vil nok betegne mig selv som dansk sydslesviger. Jeg er født i Lemvig og kom til Sydslesvig som niårig, og jeg er gift med en tysker, som er

konverteret til sydslesviger og altså bekender sig til det danske mindretal. Så mit liv er da både-og. Men jeg vil fastholde, at jeg ikke har en såkaldt bindestregsidetitet, hvor dansk og tysk er ligeværdige. Og

jeg holder med Danmark i både fodbold og håndbold! Men det er jo ikke sådan, at jeg sidder og tænker på identitet, hvis jeg er på besøg hos min tyske nabo. Jeg tror dog, at vi som mindretal i en tysk hverdag er nødt til at tænke meget over, hvem vi er og holde fast i det danske, for ellers assimileres vi nemt ind i flertalskulturen.”

Hinrich Jürgensen: “Ja, vi skal lade os integrere, men aldrig assimilere. Det er altid en udfordring for alle mindretal at finde den balance.”

Tosprogede skilte ærer historien

Tobias Klindt, Junge Spitzen har som mål at få tosprogede byskilte i Sønderjylland, hvilket ser ud til at hænge godt sammen med Slesvigsk Partis mål om at være et regionalt parti, der kæmper for Sønderjylland, samarbejde og kulturel mangfoldighed?

Tobias Klindt: “Ja, det står højt på dagsordenen, fordi vi mener, at tosprogede byskilte er med til at vise den merværdi, vi synes, det tyske mindretal giver Sønderjylland. Jeg har også tit oplevet, at sønderjyder heller ikke kender til det tyske mindretal. Så alene for at få det ind i bevidstheden hos vores medborgere her i Sønderjylland er det en god idé.”

Maylis Rossberg og Gitte Hougaard-Werner, der er tosprogede byskilte i Flensborg og Lyksborg. Hvilken betydning har det?

Maylis Rossberg: “Jeg synes, det øger mindretallets synlighed, ikke mindst over for turister. Jeg synes også, at tosprogede byskilte ærer grænselandets historie og viser, at flertalsbefolkningen anerkender mindretallene.”

Gitte Hougaard-Werner: “Det skærper da nysgerrigheden hos alle, når bynavnene står på både dansk og tysk. Set i forhold til det tyske mindretal i Sønderjylland så er vi som dansk mindretal jo meget synlige i Sydslesvig. Ud over byskiltene har vi også danske skilte ved de mange danske forsamlingshuse i Sydslesvig, og i Vestermølle, hvor jeg selv er skoleleder ved Vestermølle Danske Skole, lavede forældrene et byskilt, der ligner et dansk byskilt, hvor der står Vestermølle i stedet for Westermühlen. Vi fik det foræret, efter skolen havde været

Tobias Klindt, født i 1999 i Tinglev, har gået på Deutsche Schule i Tinglev og er student fra Deutsches Gymnasium für Nordschleswig i Aabenraa, studerer til civilingeniør på DTU, Lyngby ved København, formand for JungeSpitzen siden 2018, næstformand i Aktivklub Nordschleswig

lukningstruet, og byen forærede os et stativ til at sætte det op i. Nu står det dansksprogede byskilt lige efter det tyske byskilt, når man kører ind i byen. At landsbyen tillader det, synes jeg er en fin anerkendelse.”

Mindretalspolitik er fredspolitik

Maylis Rossberg, du er SSWU's kandidat til at blive SSW's spidskandidat til næste års valg til Forbundsdagen i Berlin, og den 30. januar bliver det afgjort, om det er dig, der stiller op. Hvad vil du kæmpe for, hvis du skulle blive valgt ind i Forbundsdagen?

Maylis Rossberg: “Jeg mener, det er en meget stor chance for det danske mindretal, hvis SSW kan komme i Forbundsdagen. Min prioritet vil selvfølgelig være de mærkesager, der vedrører mindretallet og Sydslesvig. Jeg brænder også for socialpolitik, og at vi fortsætter den politik, som SSW allerede fører i landdagen i Kiel. Jeg vil give de mennesker en stemme, som ellers ikke bliver hørt.”

Gitte Hougaard-Werner: “Jeg tror også, det er vigtigt at understrege, at mindretalspolitik er fredspolitik. SSF og SSW er begge medlemmer af et kontaktudvalg i Forbundsdagen. Her prøver vi at skabe en forståelse for det danske mindretal i grænselandet. En SSW-kandidat i Forbundsdagen vil kunne støtte dette arbejde.”

Kunne I aldrig finde på at stemme på andre partier end henholdsvis SSW og Slesvigsk Parti?

Gitte Hougaard-Werner: “Jeg har altid stemt på SSW. Jeg synes, det er en naturlig del af at være medlem af mindretallet, og de taler jo vores sag.”

Hinrich Jürgensen: “Jeg kunne heller aldrig finde på at stemme på andre partier end Slesvigsk Parti. Det er dem, der sørger for, at vi har samme rettigheder som flertalsbefolkningen, når det gælder børnehaver, skoler osv. Slesvigsk Parti sidder jo ikke i Folketinget. Men forud for hvert folketingsvalg sender jeg en meddelelse ud til mindretallets medlemmer og opfordrer dem til at stemme og gerne på en kandidat fra lokalområdet.”

Mindretalsskoler er ikke sprogskoler

I begge jeres mindretal oplever I, at forældre fra flertalsbefolkningen sender deres børn i jeres mindretalsskoler. Hvordan stiller I jer til det?

Hinrich Jürgensen: “Der er selvfølgelig historisk set en stor forskel, der gør sig gældende mellem det danske mindretal og det tyske mindretal, fordi vi var de dårlige efter Anden Verdenskrig. I dag er det stadigvæk sådan, at nationalfølelsen er meget stærkere i Danmark end i Tyskland, og det er de færreste danskere, der sender deres børn i tysk ➡

“Vi mener, at tosprogede byskilte er med til at vise den merværdi, vi synes, det tyske mindretal giver Sønderjylland”, siger Tobias Klindt, formand for Slesvigsk Partis ungdomsafdeling Junge Spitzen.

skole hos os. Men det sker, og det sker oftere end tidligere. Vi oplever også, at der er flere, der søger ind på Deutsches Gymnasium für Nordschleswig i Aabenraa. Måske også fordi vi har det bedste gymnasium i Danmark lige nu, når det gælder gymnasiets evne til at øge elevernes karaktergennemsnit i forhold til deres sociale baggrund. Det er vi da stolte af. Vi ser også, at der er flere tyskere, som kommer til Danmark og bruger vores skolesystem. Deres børn taler perfekt tysk, men kan ikke dansk. Det gør jo, at vi i frikvartererne hører mere tysk på gangene end for nogle år siden. Men alle er velkomne hos os, hvis de ellers følger retningslinjerne og bakker op om det, vi står for.”

Gitte Hougaard-Werner: “Jeg kan kun nikke genkendende til det, du siger, Hinrich. Børnene i de danske skoler kommer også med meget forskellige forudsætninger. Vi siger til de tyske forældre: ‘Däne ist wer will’. Men det er præcis dér, hurdlen er. Folk skal ville det danske. Man skal ikke vælge en dansk skole i Sydslesvig, fordi den er smartere, eller en dansk børnehave, fordi den har bedre åbningstider. Vi driver ikke sprogskoler i Sydslesvig, og vi signalerer over for vores forældre, at dette kræver noget af hele familien. Jeg vil ikke sige, at vi omvender børnene. Men vi giver dem jo en identitet, der er anderledes i forhold til den, de ellers ville have fået.”

Maylis Rossberg: “Min bror og jeg er førstegenerations mindretalsbørn. Alligevel er jeg jo ikke mindre sydslesviger end den, hvis forældre var sydslesvigere og har gået på Duborg-Skolen. I dag har min mor lært sig dansk, og min far er aktiv i SSW. Men jeg kender da forældre, der ikke er lykkedes med at lære dansk, selv om de gerne ville. Men det synes jeg på ingen måde, man skal lade gå ud over deres børn.”

Gitte Hougaard-Werner: “Du, Maylis, er jo et godt eksempel på det, der sker i det danske skolesystem i Sydslesvig i disse år med flere tyske forældre, der sender deres børn på de danske mindretalsskoler. For mig er det vigtigt at fastslå, at uanset om man kommer ind på de danske skoler som første generation eller femte generation, så gælder det samme: At hvis man er villig til at kæmpe for den fælles danske sag, så vil det lykkes.”

Vi vil gerne være brobyggere

2020 har også været dansk-tysk kulturelt venskabsår, hvilket blev lanceret af de to landes

udenrigsministre i 2018, hvor Heiko Maas sagde, at “forholdet mellem mindretallene på begge sider af grænsen er forbilledligt”. Det forekommer, at I som mindretal nyder stor politisk bevågenhed, og at mindretallenes betydning som såkaldt soft power-instrument i udenrigspolitikken er øget. Hvad siger I til det?

Hinrich Jürgensen: “Jeg synes da nok, vi har mærket, at man har opdaget, hvad vi som mindretal kan bruges til. Den danske regering lavede en Tysklandsstrategi i 2016, og dengang blev vi fra det tyske mindretals side inviteret til at komme med ideer til, hvordan den skulle udformes. Det er også derfor, vi er så vilde efter at komme med på UNESCO’s liste over immateriel kulturarv. Vi vil gerne vise verden, at mindretal er en stor berigelse, og at det kan lade sig gøre at gå fra fjendskab til venskab. Det har godt nok taget 100 år, men nu er vi her.”

Gitte Hougaard-Werner: “Ja, og i sommer var Slesvig-Holstens ministerpræsident og landdagspræsident på sommertur og valgte at besøge Flensborghus og senere Duborg-Skolen, hvor de gav udtryk for, at de følte sig blandt venner. Landdagspræsidenten udtrykte ovenikøbet, at han var stolt over, at der var et mindretal i Slesvig-Holsten, og han håbede, at vi ville fastholde vores nationale identitet. Så er vi virkelig nået langt, når vi tænker på, at man for 100 år siden forsøgte at få de mennesker, der levede på begge sider af grænsen, til at få et andet nationalt ståsted.”

Maylis Rossberg: “Det er vores opgave som mindretal at bygge broer. Det er da blandt andet derfor, SSW stiller op til forbundsdagsvalget. Jeg håber, vi får et mandat i Berlin, og jeg håber, vi stiller op til Europaparlamentsvalget i 2024 og får et mandat i Bruxelles, så vi bygger broer på alle politiske niveauer.”

Tobias Klindt: “Jeg er spændt på fremtiden, og jeg synes, vi er på rette vej. Hvis man får øje på mindretallenes betydning i København og Berlin og mange andre steder er det bare godt. Jeg tror, det allervigtigste er, at vi står ved, hvem vi er.” 🍷

Grænselandskursus på Rødding Højskole. I samarbejde med Grænseforeningen

GRÆNSER OG FÆLLESSKABER

Nationalstat og mindretal under forandring.

31. maj - 6. juni 2021

En grundfortælling er en historie, der ligger til grund for den måde, hvorpå vi ser og forstår os selv. Den springer ud af en erfaring, der opstår, når en forventning, et ønske, en drøm bliver – eller ikke bliver – opfyldt. Sønderjyllands historie rummer flere nationale grundfortællinger. En af de væsentligste er den om Genforeningen i 1920, hvor en drøm gik i opfyldelse. Men sådanne grundfortællinger er hele tiden under forandring. I disse år påvirkes den sønderjyske såvel som den nationale fortælling af globalisering, klimaændringer, pandemier m.v. Det påvirker også de fællesskaber, som vores grænser har rammet ind. Det er disse forandringer, vi tager op på grænselandskurset i 2021.

Mandag den 31. maj

Kl. 15.00: Ankomst, indkvartering og kaffe.

Kl. 16.30: Velkomst og introduktion til ugen v/ Mads Rykind-Eriksen.

Kl. 17.15: "Vi mødes ved genforeningsstenen". Rundvisning v/ Mads Rykind-Eriksen.

Kl. 20.00: "Hårde og bløde grænser" v/ MF og sociolog Henrik Dahl.

Tirsdag den 1. juni

Kl. 9.30: Morgensang i Rødding Frimenighedskirke, hvor vi ser kirken og hører den gribende historie om præsteparret, der mistede to sønner under Første Verdenskrig v/ frimenighedspræst Mette Geil.

Kl. 10.15: "Uden Grænseforeningen havde der ikke været noget dansk mindretal" v/ historiker og museumsinspektør Axel Johnsen.

Kl. 14.00-18.30: Åstedsberetninger om Genforeningen. Udflugt til Bennetgaard, Frihedsbroen, Kongåen og Skibelund Krat
Kl. 20.00: "Min sønderjyske arv". En grænselandsfortælling v/ tidl. formand for Grænseforeningen og tidl. minister Mette Bock.

Onsdag den 2. juni

Kl. 9.30: "Stenen slår smut på det danske vand ... Ringene rammer et andet land". Morgensang v/ generalsekretær for Grænseforeningen Knud-Erik Therkelsen.

Kl. 10.15: "Genforeningens betydning for Danmark. Identitet og erindringskultur" v/ professor Nils Arne Sørensen.

Kl. 15.00: "Grænser som linjer og rum. Hvad sker der med en befolkning, når synet på græn-

sen ændrer sig? v/ dr.phil. og sektionsleder for Grænseregionsforskning Steen Bo Frandsen.

Kl. 20.00: "100-året for Genforeningen. Hvad kan vi bruge det til?" v/ Knud-Erik Therkelsen.

Torsdag den 3. juni

Heldagstur til Dybbøl, Broager, Rinkenæs og Flensborg. Grænseforeningens historie og grænselandsets fremtid

På Flensborghus: "Grænselandsets fremtid? Kan mindretallene nu, efter 100 år, klare sig alene?" Debat mellem formand for Grænseforeningen Peter Skov-Jakobsen og formand for Sydslesvigsk Forening, SSF, Gitte Hougaard-Werner.

Kl. 20.00: "Omve'n hjemve". Koncert med Rikke Mølbæk Thomsen. 28-årige Rikke Mølbæk Thomsen er et nyt talent på den danske musikscene, der i 2018 fik Modersmål-Prisen for sin indsats for den sønderjyske dialekt.

Fredag den 4. juni

Kl. 9.30: "Danskerne findes i mange modeller, og stadig kommer der nye til". Morgensang v/ Mads Rykind-Eriksen.

Kl. 10.15: "Det dansk-tyske værdifællesskab" v/ tidl. ambassadør i Berlin Friis Arne Petersen.

Kl. 14.30: Det sønderjyske kaffebord i ord og kalorier

Besøg i Sdr. Hygum Forsamlingshus med historien om kaffebordet og den sønderjyske sang.

Kl. 20.00: "Den største dag i mit liv". En sønderjyllandshistorie v/ foredragsholder Erik Lindløb.

Lørdag den 5. juni – Grundlovsdag

Kl. 9.30: "Højskolen og Genforeningen". Morgensang v/ Mads Rykind-Eriksen.

Kl. 10.15: "Det tyske mindretal – historie og aktuelle udfordringer" v/ kommunikationschef for Bund Deutscher Nordschleswiger, det tyske mindretals hovedorganisation Harro Hallmann.

Kl. 13: Grundlovsudvalget på Rødding Højskole i samarbejde med Rødding by

Med bl.a. "Sigurd fortæller om Genforeningen" ved Sigurd Barrett, og grundlovstaler af MF Lotte Rod, Radikale Venstre og Simon Faber, tidl. overborgmester i Flensborg fra det danske mindretalsparti SSW.

Kl. 19.30: Afslutningsmiddag med sang og fortælling.

Mulighed for aftentur mens solen går ned i vest. Derefter ostebord.

Søndag den 6. juni

Kl. 9.00: "Gå da frit enhver til sit".

Morgensang v/ Mads Rykind-Eriksen. Derefter afrejse.

Praktisk

Kurset koster 5.250 kr. på dobbeltværelse uden bad (tillæg 1.200 kr. for enkeltværelse) og 5.750 kr. på dobbeltværelse med bad. Prisen inkluderer fuld pension og udflugt i følge program. Yderligere oplysninger, mere udførligt program og tilmelding sker til Rødding Højskole på skolens hjemmeside

www.rhskole.dk

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

RØDDING HØJSKOLE

Hvad betyder det for dig at være en del af det danske mindretal?

Fortalt til Alexander Leicht Rygaard og Merlin Christophersen

Foto: Privat

*Marie Buhl, 26 år,
bor i Flensborg,
journalistelev på
Flensborg Avis.*

“

**Marie Buhl:
Det er her, jeg føler
mig hjemme**

“Jeg føler mig hjemme i det danske mindretal i Sydslesvig. Det er især sammenholdet, kulturen og området, særligt Flensborg, med sit danske og tyske islæt, der får mig til at føle mig hjemme. Jeg havde det også godt

i Danmark, hvor jeg har læst i Haderslev og gået på madhøjskole i København. Men her skulle jeg af og til forklare, hvorfor jeg taler så godt dansk, når nu jeg kommer fra Tyskland. Det er noget andet i mindretallet, hvor alle har samme udgangspunkt. Vi har altid talt dansk derhjemme, og som barn har jeg aldrig tænkt over min mindretalsidentitet. Det unikke i at kunne to sprog og have to kulturer gik først op for mig, da jeg gik i 8.-9. klasse på Duborg-Skolen og engagerede mig i Grænseforeningens Elevambassadører. Sammen med andre unge fra det danske og det tyske mindretal har jeg været ude på danske skoler og fortælle om livet i et mindretal. Hvis jeg selv får børn, vil jeg helt klart give dem en lignende opvækst.”

“

**Matthias Runge:
Det er fedt at
kunne to sprog**

“Jeg har altid haft mange muligheder gennem min opvækst, og det skyldes i høj grad mindretallet. Som teenager begyndte jeg at spille i band, og gennem mindretallet fik vi adgang til både øvelokale og optrædener på store og små scener. Jeg kommer fra en tysk familie, men blev en del af mindretallet, da min mor valgte at sende mine to søskende og mig i dansk børnehave. Den danske børnehave havde længere åbent end den tyske, og det var praktisk for min mor, da hun var alene med os. Det var først, da jeg begyndte at studere i Haderslev, at jeg fik reflekteret over, hvor unikt det er at vokse op som en del af det danske mindretal. I dag arbejder jeg selv i mindretallet, og det er jo en kæmpe fordel, at vi kan samarbejde med både Danmark og Tyskland. Det er simpelthen så fedt at kunne to sprog.”

Foto: Privat

*Matthias
Runge, 26 år,
bor i Flensborg,
kulturkoordinator,
Sydslesvigs
danske
Ungdomsforening
(SdU).*

“

**Tim Riediger:
Danmark er bare
meget mere mig**

“Jeg tror, jeg er mere åben over for andre kulturer, fordi jeg som mindretalsdanser ved, hvad det betyder at leve med to kulturer. Jeg føler mig bedst tilpas, når jeg er sammen med andre fra mindretallet, for det er så dejligt befriende at kunne skifte frit mellem dansk og tysk. Jeg kan huske, at jeg efter min studentereksamen fik arbejde i en tysk virksomhed, og det var noget helt andet pludselig at skulle holde sig til ét sprog. Da jeg som ung var udvekslingselev i USA, fortalte jeg, at jeg kom fra Danmark, selvom jeg jo er født og opvokset i Tyskland. Hvorfor jeg sagde sådan, ved jeg ikke, men i dag er jeg meget bevidst om, at Danmark bare er meget mere mig. Tyskland er alt for stort et land, og der er jo kæmpe forskel på at bo i f.eks. Bayern og Slesvig-Holsten.”

Foto: Privat

Tim Riediger, 50 år, bor i Sørup ved Flensborg, freelancefotograf.

Inge Grumser, 73 år, bor i Freienwill ved Flensborg, pensioneret gymnastikinstruktør.

Foto: Privat

“

**Inge Grumser:
Det danske er noget
ganske særligt**

“Jeg elsker Dannebrog og Kongehuset, og for mig er det danske bare noget ganske særligt, som vi skal holde fast i her syd for grænsen. Jeg har undervist i gymnastik og dans i 45 år, og det har altid kun foregået i danske foreninger. Jeg kunne aldrig finde på at undervise i en tysk forening, for jeg føler bare, at det ikke passer til mig. Min mand havde ingen tilknytning til mindretallet, da vi mødte hinanden. Jeg lod ham hurtigt vide, at hvis det skulle være os to, måtte han finde sig i, at det danske fylder så meget hos mig. Det skræmte ham heldigvis ikke væk, og senere sendte vi vores børn i dansk børnehave. Det danske mindretal har udviklet sig, og jeg synes, at der i dag kommer for mange ind udefra, som blot ønsker at sende deres børn i dansk børnehave og skole, fordi de har længere åbent, og skolen måske er bedre end den nærmeste tyske skole. Det kan jeg godt blive sur over. Hvis man sender sine børn i danske institutioner, må forældrene også vedkende sig det danske.”

“

Tove Kolb:
Tysk er for mig ikke andet end det pas, jeg har

“Det betyder alt for mig at være en del af det danske mindretal. Så enkelt kan det siges. Jeg er vokset op i et meget dansk hjem, hvor der altid blev talt dansk, sunget danske sange og danset om juletræet. Flensborg er min hjemstavn, og jeg behøver ikke bo i Danmark for at føle mig dansk. Da jeg var barn, overhørte min far mig engang tale tysk i telefonen med en veninde. Efterfølgende spurgte han, hvorfor vi ikke havde talt dansk, og der måtte jeg jo så fortælle, at min veninde kun talte tysk, hvilket han blev meget bestyrtet over. Jeg mener ikke, at man kan være både dansk og tysk. Det er enten-eller. Det har selvfølgelig noget at gøre med min generation. Jeg ved, at de unge i dag tænker anderledes. Tysk er for mig ikke andet end det pas, jeg har. Jeg kunne aldrig finde på at melde mig ind i en tysk forening, for den mere strenge tyske mentalitet har aldrig været noget for mig.”

Foto: Privat

Tove Kolb, 76 år, bor i Flensborg, pensioneret børnehavepædagog, har studeret i Aarhus.

Annonce

Flensborg Avis digital + tablet + cover
iPad 10.2 eller
Samsung Galaxy Tab A 10.1

Læs Flensborg Avis når og hvor du har lyst. Få avisen som e-avis i 24 måneder og vælg mellem en iPad 10.2 inkl. cover og en Samsung Galaxy Tab A 10.1 inkl. cover. Pris pr. måned 195,- kroner

(Engangsbetaling: iPad 750 kr., Samsung 0 kr.)

FLENSBORG AVIS

... vi gør Danmark lidt større

Hermed bestiller jeg Flensborg Avis digital i mindst 24 måneder til en abonnementspris af 585,- kroner pr. kvartal. Når beløbet for første kvartal (585,- kroner) og ved iPad engangsbetalingen på 750,- kroner er indgået hos Flensborg Avis samt fortrydelsesretten på 14 dage er udløbet, bliver tabletten sendt til mig.

Efter bindingsperioden på 24 måneder fortsætter abonnementet automatisk til den ordinære abonnementspris på Flensborg Avis digital på pt. 360,- kroner pr. kvartal.

Jeg bekræfter, at jeg det seneste halve år ikke har holdt Flensborg Avis.

Jeg vælger en:

- iPad 10.2 WiFi 32 GB inkl. cover
- Samsung Galaxy Tab A 10.1, WiFi 32 GB inkl. cover

Navn / Fornavn _____

Gade _____

Postnr. By _____

Telefon _____

E-mail _____

Dato _____ Underskrift _____

Jeg er indforstået med, at Flensborg Avis kontakter mig for at orientere mig om services, relevante oplysninger og tilbud. Denne samtykkeerklæring kan til enhver tid tilbagekaldes. Alle informationer under fla.de/yArYj.

- Kontakt mig pr. mail
- Kontakt mig pr. brev
- Kontakt mig telefonisk
- Kontakt mig pr. newsletter

Grænselandets mindretal har øget udenrigspolitisk betydning

Af Merlin Christophersen

BAGGRUND Det danske og det tyske mindretal, der i år kan fejre 100-års jubilæum, har lige siden grænsedragningen i 1920 haft betydning for Danmarks og Tysklands indbyrdes forhold. Magasinet Grænsen har spurgt en række eksperter, en tidligere udenrigsminister og en ambassadør, hvilken betydning mindretallene har i dansk og tysk udenrigspolitik i dag

Der gik kun fire dage, fra Jeppe Kofod blev udnævnt til udenrigsminister i Mette Frederiksens nye socialdemokratiske regering, til han tog på sin første officielle udlandsrejse. Turen gik til Tyskland. På en varm julidag i 2019 havde Tysklands udenrigsminister Heiko Maas (SPD) afbrudt sin sommerferie for at tage imod sin nye danske kollega i Villa Borsig ved Tegelsøen uden for Berlin. På mødeagendaen stod EU-samarbejdet, det bilaterale forhold mellem Tyskland og Danmark og ikke mindst fejringen af det dansk-tyske kulturelle venskabsår 2020, der med udenrigsministrene som værter skulle sætte fokus på dansk kultur i Tyskland og tysk kultur i Danmark og "skabe opmærksomhed om grænseregionen som et historisk flot eksempel på et godt naboskab", som det fremgår af programteksten.

Den dansk-tyske grænseregion og det danske og det tyske mindretal fremhæves i udenrigspolitisk sammenhæng med øget styrke i disse år og omtales internationalt i

rosende vendinger. Det britiske nyhedsmagasin The Economist kalder eksempelvis den dansk-tyske grænseregion for "en af verdens mest succesfulde grænseregioner" målt på integration og flersprogethed.

Magasinet Grænsen har talt med en række eksperter, en tidligere udenrigsminister og en ambassadør om grænseregionen og mindretallenes betydning i dansk og tysk udenrigspolitik i 2020, som er 100-året for grænsedragningen i 1920 og det danske og det tyske mindretals opståen på hver sin side af grænsen.

Cecilie Felicia Stokholm Banke, der er enhedsleder og seniorforsker ved Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS), mener, at det giver god mening, at det dansk-tyske kulturelle venskabsår 2020 er blevet båret frem af landenes udenrigsministre og ikke af kulturminister Joy Mogensen (S) og hendes tyske kollega Monika Grütters (CDU), som er den tyske regerings kommitterede for kultur og medier.

Som en af sine første embedshandlinger som udenrigsminister mødte Jeppe Kofod (S) i juli 2019 sin tyske kollega Heiko Maas (SPD) i Berlin. "Tysklands og Danmarks historie og kultur er bundet sammen på kryds og tværs af venskaber, familier, handel og samarbejde. Og ikke mindst en dyb og gensidig respekt for det tyske og danske mindretal, der trives på begge sider af vores fælles grænse", skrev Jeppe Kofod efter mødet på Facebook.

“Kultur spiller en større rolle i udenrigspolitikken i hele verden, end den har gjort i årtier. Jeg mener, der er en vis sandsynlighed for, at vi kommer til at se flere af den slags kulturelle manifestationer som det dansk-tyske venskabsår, hvor udenrigsministrene, der jo rangerer højere end kulturministrene, træder i karakter. I 2020 har det vist, at Tyskland og Danmark tager hinanden alvorligt og har en fælles forståelse af den gensidige kulturudvikling og historie”, siger Cecilie Felicia Stokholm Banke.

Fælles spilleregler i udenrigspolitikken

Cecilia Felicia Stokholm Banke mener, at kultur i disse år er blevet en stadig vigtigere faktor i det internationale diplomati, fordi kulturforståelse kan være afgørende for fredelig sameksistens stater imellem.

“I en verden, der er blevet mere og mere uforudsigelig, og hvor stater reagerer på måder, man ikke forstår, er kultur i stigende grad blevet vigtigere. Det er ikke længere en koldkrigsbalance og ej hellere en liberal verdensorden, der bygger på retsstats- og menneskerettighedsprincipper, der define-

rer reglerne for staternes samarbejde. Samtidig er der flere lande, der er begyndt at vende sig væk fra de internationale organisationer som FN, WHO, WTO osv. I den situation bliver det i stigende grad afgørende at være dygtig til at sætte sig ind i andre landes kultur, historie og samfundsforhold for at imødegå udfordringer og undgå konflikt”, siger Cecilie Felicia Stokholm Banke.

Særligt for en småstat som Danmark, der har begrænsede diplomatiske ressourcer, er det dog fortsat

vigtigt at forsøge at holde fast i fælles spilleregler og verdensanskuelser. Disse er nemlig vigtige for at kunne agere i udenrigspolitikken, understreger Cecilie Felicia Stokholm Banke. I det lys mener hun, det er en god idé, at Danmark og Tyskland i marts 2020 gik sammen om at nominere den dansk-tyske minoritetsmodel til UNESCO's liste over immateriel kulturarv.

“Det giver rigtig god mening at arbejde henimod en fælles historieforståelse i internationale fora som UNESCO. For det at have et fælles udgangspunkt at forstå verden ud fra er i sig selv konfliktforebyggende. Og så kan historien også være til inspiration for andre, f.eks. hvordan man har løst den dansk-tyske grænsekonflikt på en relativt fredelig måde”, siger Cecilie Felicia Stokholm Banke.

Mindretallene udgør blød magt

Grænselandet mellem Danmark og Tyskland har siden folkeafstemningen i 1920 udviklet sig til en så velintegreret grænseregion, at mange flertalsdanskere og -tyskere vælger mindretallets skoler til deres børn. “Skoler er kernen i det, der er blevet til en bemærkelsesværdig succes”, skriver nyhedsmagasinet The Economist 20. august i sin artikel, der blev bragt i anledning af 100-året for den dansk-tyske grænsedragning.

Mindretalsforskeren Jørgen Kühl, der er professor ved Europa Universitetet i Flensborg og rektor på det danske mindretals gymnasium, A.P. Møller Skolen, i Slesvig, har også længe peget på skolevæsenet som værende afgørende for den dansk-tyske mindretalsmodels succes. Han har også tidligere peget på mindretallenes rolle som instrumenter i udenrigspolitikken i både Danmark og Tyskland.

Den positive vekselvirkning, hvor mindretallene agerer udstillingsvindue for deres respektive moderlands kultur, og den tiltrækningskraft, mindretallene besidder, beskriver Jørgen Kühl med begrebet ‘soft power’, eller ‘blød magt’, som er lånt fra politologien og bruges til at beskrive et lands evne til at udøve kulturel og værdimæssig tiltrækning i udenrigspolitikken.

“Mindretallene har ganske enkelt en merværdi: To sprog, to kulturer, adgang til to arbejdsmarkeder og to verdener, om man vil. Og det har flertalsbefolkningerne på begge sider af grænsen fået øjnene op for. Det er derfor, vi ser så mange flertalsfamilier, der vælger mindretallenes skoler til deres børn. Det er denne vekselvirkning mellem dansk og tysk, der fremhæves i udenrigspolitisk sammenhæng”, siger Jørgen Kühl.

Soft power

‘Soft power’ eller ‘blød magt’ er gennem de seneste 30 år blevet et fast begreb i analysen af den kulturelle indflydelse i udenrigspolitikken. Soft power blev lanceret af Harvard-professor Joseph Nye i 1990 i bogen ‘Bound to lead: The Changing Nature of American Power’, hvor han analyserer amerikansk kulturs indflydelse på de globale magtstrukturer, der var i opbrud efter Murens fald. Hans seneste definition i en artikel fra 2019 lyder: “Soft power er evnen til at udøve indflydelse på andre for at opnå de resultater, man vil have, gennem tiltrækning og overbevisning i stedet for tvang eller betaling.” I et skriftligt svar til magasinet Grænsen gør Joseph Nye desuden opmærksom på, at blød magt bliver stadig vigtigere i udenrigspolitikken.

Kilde: Joseph Nye: ‘Soft Power’. Foreign Policy, 1990 & ‘Soft Power and Public Diplomacy Revisited’, The Hague Journal of Diplomacy, 2019

Danmark og Tyskland gik i marts 2020 sammen om at nominere den dansk-tyske minoritetsmodel til UNESCO's liste over immateriel kulturarv. Her ses Globe Symbolique, en stålglobus med en diameter på 15 meter, der er tegnet af den danske arkitekt Erik Reitzel og opført i 1995 foran UNESCO's hovedkvarter i Paris.

Ophavsmanden til begrebet 'soft power' er Harvard-professor Joseph Nye, der i 1990 brugte det til at analysere amerikansk kulturs indflydelse på de globale magtstrukturer, der var i opbrud efter Murens fald. Joseph Nye siger i et skriftligt svar til magasinet Grænsen, at hård magt på ingen måde har udspillet sin rolle. Men soft power er blevet en måde, hvor på det enkelte land kan styrke sin position.

“I en internetbaseret verden, hvor det er lige så afgørende, hvilket lands fortælling, der vinder, som hvilket lands armé, der vinder, bliver soft power i stigende grad vigtig”, skriver Joseph Nye og peger på mindretallene som et vigtigt instrument.

“Når mindretal er velintegrerede og bliver behandlet godt, kan de tjene som et forbindelsesled, der øger landes attraktivitet over for hinanden. Omvendt har de den modsatte effekt, hvis de behandles dårligt eller forurettes”, lyder det fra Joseph Nye.

Per Stig Møller: Lignende løsninger på Balkan

Per Stig Møller (K), der var dansk udenrigsminister fra 2001 til 2010, nikker genkendende til, at mindretallene på hver side af den dansk-tyske grænse har stor udenrigspolitisk betydning.

“Mindretallene har i meget høj grad haft og har stadig betydning for, at Danmark og Tyskland har et godt forhold. Mindretallene bygger bro mellem vores lande, og vores mindretalsmodel er en eksponent for godt naboskab ude i verden”, siger Per Stig Møller, der selv oplevede, hvordan erfaringerne fra det dansk-tyske grænseland kunne bruges, da han tiltrådte som udenrigsminister i 2001.

I den periode lå konflikterne fra 1990'ernes Østeuropa stadig og ulmede, og der var brug for kulturel brobygning mellem etniske mindretal og flertal. I Kaukasus var regionerne Sydossetien og Abkhasien i 2008 i konflikt med Georgien. Og på Balkan erklærede Kosovo sin selvstændighed i skyggen af den langvarige borgerkrig, der i 1990'erne havde hersket i forbindelse med det multietniske Jugoslaviens sammenbrud.

“Da jeg rejste rundt på Balkan i de år,

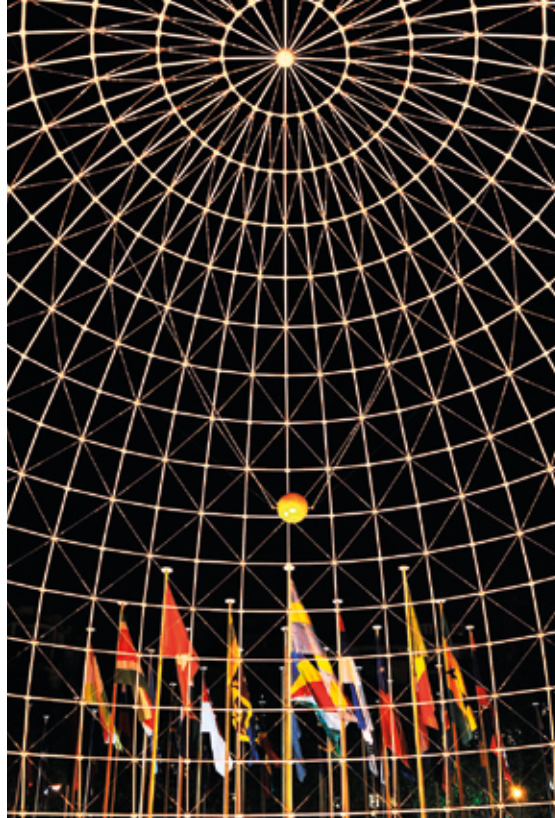

Foto: UNESCO

UNESCO

– Immateriel kulturarv

UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) er en FN-organisation, der blev oprettet i 1945 for at fremme samarbejdet mellem nationer inden for uddannelse, videnskab og kultur. I 1972 blev Verdensarvskonventionen vedtaget, og siden da har UNESCO udnævnt lokaliteter som kultur- eller naturarv og optaget dem på sin Verdensarvsliste. Optagelse sker efter godkendelse af UNESCO's verdensarvskomite. UNESCO's 2003-konvention sikrer derudover den immaterielle kulturarv. Det sker ved at sætte fokus på bevaringsværdige praksisser og skabe rammerne for at bevare kulturarvens relevans i samfundet. 31. marts 2020 underskrev kulturminister Joy Mogensen (S) og Michelle Müntefering (SPD), tysk viceminister for international kulturpolitik, en fælles dansk-tysk ansøgning om at få optaget den dansk-tyske minoritetsmodel på UNESCO's liste over immateriel kulturarv i 2021. Ansøgningen bliver vurderet af en UNESCO-komite til næste år.

Kilder: www.unesco.dk og www.kum.dk

Foto: DIIS

"I en verden, der er blevet mere og mere uforudsigelig, og hvor stater reagerer på måder, man ikke forstår, er kultur i stigende grad blevet vigtigere", siger seniorforsker Cecilie Felicia Stokholm Banke, Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS).

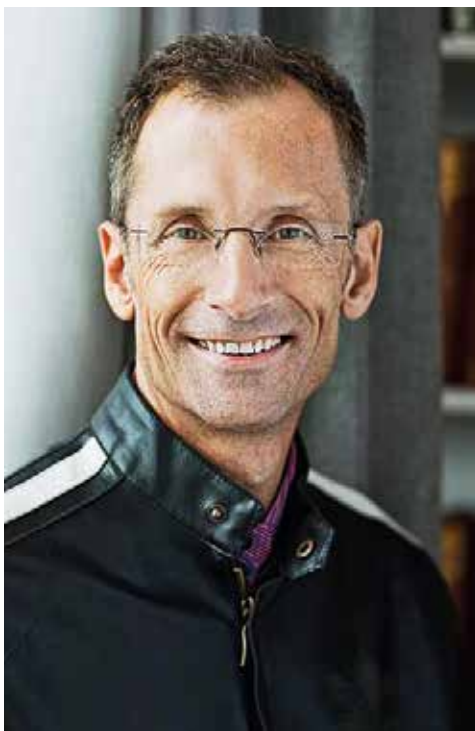

Foto: Lars Svankjær

"Mit indtryk er, at der fra andre lande ikke længere bliver set på mindretalsmodellen med samme øjne som for 30 år siden", siger professor Ole Wæver, Københavns Universitet.

"Da jeg rejste rundt på Balkan i de år, pressede jeg på for nogle løsninger, der er inspireret af vores mindretalsmodel, med folkeafstemninger og gensidig anerkendelse af mindretal", siger tidligere udenrigsminister Per Stig Møller (K).

pressede jeg på for nogle løsninger, der er inspireret af vores mindretalsmodel, med folkeafstemninger og gensidig anerkendelse af mindretal. Det gjorde jeg også, da jeg forsøgte at mægle i konflikten i Kaukasus, desværre uden blivende succes", siger Per Stig Møller og fortsætter:

"For at kunne være kulturelle brobyggere skal mindretallene behandles med samme gensidige respekt af deres værtslande som det danske og det tyske mindretal."

Per Stig Møller nævner beslutningen om at få H.W. Bissens Istedløve, der er et mindesmærke om Slaget ved Isted Hede under Treårskrigen 1848-1850, tilbage til Flensborg som et eksempel på gensidig respekt. Denne beslutning var han som udenrigsminister selv med til at træffe i 2009, mens han i 2011 som kulturminister overværede selve flytningen fra København til Flensborg.

En grundpille i det bilaterale forhold

Den gensidige respekt for mindretallene fra dansk og tysk side blev også understreget af Jeppe Kofod efter hans møde med Heiko Maas: "Tysklands og Danmarks historie og kultur er bundet sammen på kryds og tværs af venskaber, familier, handel og samarbejde.

Og ikke mindst en dyb og gensidig respekt for det tyske og danske mindretal, der trives på begge sider af vores fælles grænse", skrev udenrigsministeren efter mødet på Facebook.

Fra tysk side er man fuldstændig enig i den udlægning, understreger Tysklands ambassadør i Danmark Detlev Rüniger. Efter Anden Verdenskrig og Besættelsen lå det dansk-tyske forhold i ruiner. Men med København-Bonn-erklæringerne og den gensidige garanti for mindretallenes rettigheder indtog mindretallene en central rolle i genopretningen af det dansk-tyske forhold, påpeger han.

"Mindretallene blev til brobyggere, der har muliggjort det venskabelige samliv i grænselandet, vi har i dag. De er en grundpille i vores bilaterale forhold og et forbillede for Europa", siger Detlev Rüniger og pointerer, at det netop er mindretallenes fortjeneste, at Danmark og Tyskland er gået sammen om at nominere den dansk-tyske minoritetsmodel til UNESCO's liste over immateriel kulturarv.

Hvorfor er det interessant?

Ole Wæver, der er sikkerhedspolitisk ekspert, centerleder og professor ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet, henviser ligesom ambassadøren til

Foto: Wikimedia Commons

Foto: Auswärtiges Amt

“Mindretallene er en grundpille i vores bilaterale forhold og et forbillede for Europa”, siger Tysklands ambassadør i Danmark Detlev Rüniger.

København-Bonn-erklæringerne, når han kalder den dansk-tyske mindretalsmodel “en showcase for en af de bedst håndterede grænsekonflikter nogensinde.”

“Det dansk-tyske grænsespørgsmål blev gennem 1800-tallet internationalt anset som en af tidens mest komplicerede og uløselige konflikter. Men det ændrede sig med den fredelige grænsedragning på baggrund af folkeafstemningerne i 1920 og særligt efter København-Bonn-erklæringerne i 1955. Men når jeg i dag vil bruge løsningen af mindretals- og grænsespørgsmålet i 1920 i min undervisning, er mine studerende uforstående over for, hvorfor det skulle være interessant. Hvis noget er løst tilstrækkeligt godt, kan folk ikke længere forestille sig, at det kunne være anderledes. Sådan er det med konflikten i grænselandet”, siger Ole Wæver.

På trods af den succeshistorie, mindretalsmodellen er udtryk for, mener Ole Wæver, at den ikke længere har samme betydning internationalt set, som den havde i 1990'erne.

“Mit indtryk er, at der fra andre lande ikke længere bliver set på modellen med samme øjne som for 30 år siden. Det kunne

skyldes, at der i dag er mindre optimisme rundt omkring i verden om kreative konfliktløsninger, som den København-Bonn-erklæringerne med sine to suveræne erklæringer er udtryk for. Efter Murens fald lå det underforstået, at det gav mening at lade sig inspirere af den bedst mulige løsning. Her arbejdede man med grænse- og mindretalsspørgsmål i mange sammenhænge, bl.a. i OSCE (Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa). I dag oplever jeg en mere pessimistisk holdning. Folk hypper deres egne interesser, og hvis der er nogen, der kan bruge en konflikt til noget, gør de det”, siger Ole Wæver.

Samtidig kan Ole Wæver nikke genkendende til Cecilie Felicia Stokholm Bankes vurdering af, at kulturforståelse i stigende grad bliver vigtig i en verden i værdimæssigt opbrud.

Han mener, det er fornuftigt at ansøge om at få den dansk-tyske mindretalsmodel anerkendt som immateriel kulturarv hos UNESCO.

“For tiden er det svært at spore den store vilje til at indgå nye internationale aftaler ude i verden, fordi bl.a. lande som USA ikke vil lade sig binde af dem. I en sådan verden er det klogt, at Danmark og Tyskland benytter institutioner som UNESCO, der trods alt stadig findes og stadig nyder international anerkendelse, til at udbrede kendskabet til vores model og måske inspirere andre til kreative løsninger på deres konflikter”, siger Ole Wæver. 🍷

København-Bonn-erklæringerne

København-Bonn-erklæringerne fra 29. marts 1955 er to individuelle erklæringer, der er nøje afstemt i udformning og ordlyd. Med erklæringerne forpligter Danmark og Vesttyskland sig til at sikre henholdsvis det tyske og det danske mindretals rettigheder. Bekendelsen til henholdsvis tysk og dansk nationalitet og kultur er fri og må ikke efterprøves eller bestrides af myndighederne, mindretallene må pleje deres religiøse, kulturelle og faglige forbindelser til moderlandet og har ret til egne skoler og børnehaver. Der skal tages hensyn til mindretallenes adgang til radio og egne dagblade og til deres repræsentation i kommunale udvalg. I forlængelse af København-Bonn-erklæringerne blev det danske mindretal fritaget fra femprocents-spærregrensen ved valg til landdagen i Slesvig-Holsten samt ved valg til Forbundsdagen. I erklæringerne udtrykker Danmark og Tyskland desuden et ønske om at fremme det venskabelige samliv på tværs af grænsen og det venskabelige forhold mellem de to stater.

Kilde: Henrik Becker-Christensen: “Fra mod hinanden til med hinanden” – den dansk-tyske mindretalsmodel’. Dansk Generalkonsulat Flensborg, 2015

Hvad betyder det for dig at være en del af det tyske mindretal?

Fortalt til Alexander Leicht Rygaard og Marie de Fine Licht

Dieter Jessen, 66 år, bor i Iller Strand ved Broager, produktionstekniker hos Danfoss, medlem af Sønderborg byråd for Slesvigsk Parti.

Foto: Privat

“

Dieter Jessen: Vi har så mange fine traditioner

“Jeg er født ind i mindretallet og er vokset op med både dansk og tysk. Jeg har et stort kendskab til Tyskland, og jeg kender mennesker i hele Sønderjylland, som jeg nok ikke ville kende, hvis ikke det var på grund af min tilknytning til mindretallet. Jeg har været engageret i mange dele af mindretallet, og det hele tog fart, dengang min datter begyndte i skole. De manglede en i skolebestyrelsen, og senere blev jeg også kasserer. I dag er jeg byrådsmedlem for Slesvigsk Parti i Sønderborg og har også været kredsformand for de tyske foreninger i området. Jeg mener, det er vigtigt at engagere sig i mindretallets arbejde. Vi har så mange fine traditioner i mindretallet, bl.a. Knivsbjergfesten og Deutscher Tag, hvor vi dyrker vores gode fællesskab. Det kan man blive helt høj af. Men jeg elsker også at synge danske sange fra Højskolesangbogen, for der er så mange smukke sange.”

Foto: Erhvervshuset Sydjylland

*Erika Hallmann, 83 år,
Haderslev, pensioneret
lærer fra Deutsche
Schule Hadersleben.*

Foto: Privat

“

Britta Tästensen: Mindretallet er et stærkt fællesskab

“Det vigtigste ved mindretallet er følelsen af at være en del af et stærkt fællesskab. Fællesskabet hænger sammen med et stort engagement og frivilligt arbejde. Det er et godt livsgrundlag at vokse op med, fordi man gennem frivilligt arbejde og engagement i fællesskabet lærer at være noget for andre. Derudover er det en kæmpe fordel at kunne to sprog. Selv bruger jeg det dagligt i mit arbejde med et dansk-tyskt fødevarerprojekt i Erhvervshus Sydjylland, hvor jeg ikke alene tit bliver bedt om at oversætte, men også tit må forklare, hvordan kulturen i tyske virksomheder adskiller sig fra danske. Jeg oplever ofte, at jeg, fordi jeg er vokset op i det tyske mindretal, har lettere ved at være åben i mødet med andre. For eksempel har jeg fået at vide af mine venner med anden etnisk baggrund, at jeg kunne være arabisk! Det skyldes, at jeg interesserer mig for de kulturer, de kommer fra, og stiller interesserede spørgsmål uden skepsis.”

*Britta Tästensen,
28 år, bor i
Haderslev,
projektleder i
Erhvervshus
Sydjylland.*

“

Erika Hallmann: Mine børn syntes det var pinligt, at jeg talte tysk

“Jeg er født ind i det tyske mindretal, hvor min far var lærer ved en tysk skole. Efter at have været væk fra Nordslesvig i mange år, hvor jeg boede i Itzehoe og Kiel, besluttede jeg i 1961 at komme tilbage for selv at undervise ved en tysk skole. Det var således en aktiv beslutning, at jeg ville tilhøre mindretallet, og det har ikke altid været let. Jeg har oplevet, at jeg har skullet retfærdiggøre mit tilhørsforhold til mindretallet. Der er for eksempel blevet set skævt til, at jeg i offentligheden har talt tysk med mine børn, dengang de var unge. Det syntes mine børn var pinligt. Men for mig er det tyske sprog en væsentlig del af min hjemstavn. Det gælder selvsagt i hjemmet, men også i samværet i det tyske mindretals foreninger. I mindretallet føler jeg mig tryk, og jeg kender betydeligt flere mennesker i mindretallet end i den danske flertalsbefolkning. Det undrer mig faktisk, og jeg opfatter det nogle gange som et fravær.”

Gerret Liebing Schlaber, 49 år, bor i Aabenraa, ph.d. i historie og gymnasielærer på Deutsches Gymnasium für Nordschleswig, Aabenraa.

Gerret Liebing Schlaber: Mindretallet udvider horisonten

“Jeg kan mærke i hverdagen, både som lærer og far, at man har en udvidet horisont i mindretallet, fordi man kan se tingene fra flere sider. For eksempel er det naturligt at sammenligne det danske og tyske politiske system, når man som jeg underviser i samfundsfag på det tyske gymnasium i Aabenraa. Eleverne kan se, at demokratiet fungerer på begge sider af grænsen og det, tror jeg, gør dem mere åbne for, at man kan gøre ting på flere måder. Jeg kan se, at det for mine døtre og andre unge er en stor berigelse at vokse op som en del af mindretallet. Det giver en særlig åbenhed at tænke og tale på flere sprog, fordi man ikke altid kan oversætte én til én. Da jeg selv var ung og studerede først i Kiel og siden i Odense, gik det op for mig, at der var noget, jeg savnede. Jeg havde brug for spændingsfeltet mellem dansk, tysk og frisisk i hverdagen. Og jeg nyder at være tæt på både Østersøen og Vesterhavet.”

Katharina Hindrichsen Kley: Jeg har flere danske venner end mine forældre havde på min alder

“Det tyske mindretal er for mig et fællesskab, som jeg er rigtig glad for at være en del af. Jeg går på det tyske gymnasium i Aabenraa og har det til fælles med de andre elever, at jeg er tosproget. Her kan jeg fuldkommen være mig selv. Jeg begyndte at blive opmærksom på min identitet som teenager, da jeg fik flere danske venner uden for mindretallet. Grænselandets historie fik jeg også interesse for, særligt historien i min egen familie, som siden 1920 har været en del af det tyske mindretal. Mine forældre er aktive i flere af mindretallets organisationer, og jeg har selv engageret mig i mindretallets ungdomsparti, Junge Spitzen. Mindretallet forandrer sig hele tiden. For eksempel har jeg mange flere danske venner, end mine forældre havde på min alder. Det viser nok, at den danske flertalsbefolkning har accepteret os meget mere.”

Katharina Hindrichsen Kley, 17 år, opvokset i Sommersted, Haderslev, hvor hun har gået i tysk børnehave og folkeskole, går i 1.g på Deutsches Gymnasium für Nordschleswig i Aabenraa.

Vil du være med til at fejre 100-året for Genforeningen og dansk-tysk venskabsår?

Så bliv gratis medlem af Grænseforeningen i et halvt år og støt arbejdet for det danske mindretal i Sydslesvig og det dansk-tyske grænseland

Som medlem af Grænseforeningen modtager du Grænsen, magasinet om mindretal, sprog og kultur, 6 gange årligt

Modtag 3 numre gratis

Bliv medlem på www.graenseforeningen.dk eller ring 3311 3063

Tilbuddet udløber den 15. juni 2021. Medlemskabet er uforpligtende og ophører automatisk efter et halvt år.

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

Alternativ løsning i 1920 ville have kompliceret det dansk- tyske forhold

Ambassadør Carsten Staur har skrevet bogen 'Skilleveje. Dansk udenrigspolitik i 250 år'. Her bringes med forfatterens tilladelse uddrag af kapitel 4 "Paris 1919 – Fred og selvbestemmelse", der handler om Genforeningen i 1920 og de politiske forhandlinger i Paris, der gik forud, samt de efterfølgende overvejelser om en internationalisering af Flensborg. Vi kommer ind efter Påskekrisen og Venstre-regeringen Niels Neergaards dannelse efter folketingsvalget den 26. april 1920

Af Carsten Staur, Danmarks ambassadør ved OECD og UNESCO i Paris. Har tidligere bl.a. været dansk FN-ambassadør i New York og Genève og også ambassadør i Israel.

Foto: Fra bogen

Niels Neergaard havde et problem. Han havde som nævnt oprindeligt stået sammen med regeringen Zahle på nationalitetsprincipets faste grund, men havde gradvis flyttet sig i retning af en mere åben holdning til Flensborg-spørgsmålet. Også for Neergaard var det imidlertid klart, at afstemningsresultatet i Flensborg den 14. marts ikke gav grundlag for hverken direkte eller indirekte fra dansk side at fremføre ønsket om, at Flensborg blev en del af Danmark. Det var også konklusionen i den mere realistiske del af Flensborgbevægelsen.

I stedet opstod ideen om en internationalisering af Flensborg eller af hele 2. zone. Det ville indebære, at dette område kom

En internationalisering af Flensborg var på tegnebrættet i 1920, men H. P. Hanssen og andre vendte sig klart mod forslaget som stridende mod nationalitetsprincippet og selvbestemmelsesretten: Stemmetallene i Flensborg og i hele 2. zone havde været meget klare og entydige. Ikke at respektere dette var "eventyrpolitik", skriver Carsten Staur.

under internationalt styre, organiseret af Folkeforbundet og økonomisk tilknyttet Danmark gennem en mønt- og toldunion – og med mulighed for, for eksempel efter femten år, på ny at kunne tage stilling til det fremtidige nationale tilhørsforhold. Ideen var hentet fra Versaillestraktatens bestemmelser vedrørende Saarland og ville efter tilhængerens opfattelse give Danmark mulighed for at modgå den "fortyskningspolitik", som Slesvig havde været udsat for under de mere end 50 års tyske besættelse, så man efter nogle år fik et mere "ægte" nationalitetsvalg. Problemet var imidlertid, at en internationalisering ikke var en del af Fredsaftalens bestemmelser vedrørende

Slesvig, og at en sådan løsning derfor reelt ville kræve genåbning af aftalen. Det var ikke en vej, som de sejrende magter, og i sidste ende heller ikke Frankrig, havde den store lyst til at slå ind på.

Det forhindrede dog ikke Flensborgbevægelsen og andre nationalistiske kræfter i – med et lidt uklart mandat fra Neergaard-regeringen – at mobilisere til fordel for internationaliseringstanken. Spydspids blev professor Frederik Vinding Kruse, der gennemførte et omfattende lobbyarbejde i både Paris og London, men i sidste ende uden succes. H.P. Hanssen vendte sig klart mod forslaget som stridende mod nationalitetsprincippet og selvbestemmelsesretten: ➔

En række politikere og fire nordslesvigere deltog fra dansk side på fredskonferencen i Paris i 1919. Her ses delegationen på ØK's skib Fionia i februar 1919 på vej til Paris. Nr. 5 fra venstre er nordslesvigeren H.P. Hanssen efterfulgt af den senere statsminister Niels Neergaard.

Foto: Fra bogen

Stemmetallene i Flensborg og i hele 2. zone havde været meget klare og entydige. Ikke at respektere dette var "eventyrpolitik".

[...]

Den nye Venstregering tiltrådte den 5. maj 1920, og Neergaard vidste fra H.A. Bernhoft (dansk gesandt i Paris, red.), at Fredskonferencens drøftelse af Slesvig-problematikken på det tidspunkt hastigt nærmede sig sin afslutning, og at Ambassadørrådet i Paris ikke var indstillet på politiske svinkeærinder.

Samtidig havde Venstre vundet valget ved at være mere åben over for Flensborg end den radikale regering, og partiet havde vundet mange stemmer i Dannevirke- og Flensborg-venlige kredse. Derfor lagde Neergaard den linje, at regeringen ikke selv ville foreslå noget, hverken vedrørende de fire mellemslesvigske sogne eller en internationalisering, men at den – hvis Fredskonferencen måtte fremkomme med forslag herom – "med taknemmelighed ville modtage en sådan ordning". Det sagde Neergaard på et tidspunkt, hvor han udmærket godt vidste, at det ville Fredskonferencen ikke.

Det synes således tydeligt, at det afgørende for Neergaard ikke var at ændre det resultat – Clausenlinjen – som regeringen Zahle havde lagt sig fast på som det bedste for Danmark, men at kunne sige, at man politisk havde gjort alt, hvad man kunne gøre, for at imødekomme de dansksindede, som befandt sig i 2. zone. At det så ikke var lykkedes, var ikke regeringens ansvar.

Især den britiske tålmodighed var efterhånden begrænset. Man havde sammen med Frankrig haft 3.000 tropper i Slesvig siden januar og ville nu godt flytte de britiske styrker til Irland, hvor der var stærkt brug for forstærkninger. Det hastede derfor med at lukke "sagen Slesvig". Den 20. maj indførtes den danske krone som valuta i 1. zone. Den 15. juni blev Danmark officielt notificeret om den nye grænselinje, og den sidste del af den praktiske transition fra tysk til dansk blev indledt. Den 5. juli 1920 underskrev H.A. Bernhoft i Paris den endelige aftale med de allierede magters repræsentanter. Herefter var det bare det danske hjemmearbejde, der skulle gøres: Der skulle vedtages en ny Grundlov, der inkluderede Sønderjylland, ligesom der den 6. juli blev afholdt et nyt Folketingsvalg, der i øvrigt sikrede Venstre yderligere fremgang.

Den 10. juli 1920 red Christian 10. på en hvid hest ind i Sønderjylland tæt ved Christiansfeld, og dagen efter var der folkefest på Dybbøl Banke. "En røvet datter, dybt begrædt" var virkelig "kommen frelst tilbage". Omkring 165.000 gik som tidligere nævnt fra at være nordslesvigere til at være sønderjyder, heraf omkring 30.000 tysksindede, og Danmark voksede med knap 4.000 kvadratkilometer. Landet var dermed blevet det Danmark, vi kender i dag.

Regeringen Zahle og ikke mindst udenrigsminister Scavenius og den sønderjyske leder H.P. Hanssen tænkte langsigtet. Godt

nok havde Tyskland tabt Verdenskrigen, men geografien var, som den var – og Tyskland ville komme op igen. Derfor var det klogeste, Danmark kunne gøre at sikre en grænse baseret på nationalitetsprincippet og at begrænse det tyske mindretals størrelse. Regeringen Neergaard – og ikke mindst statsminister Niels Neergaard selv – lå næppe langt fra dette synspunkt, men havde af partitaktiske grunde brug for udadtil at fremstå mere lydør over for de nationalistiske kræfter i det danske samfund.

Grundlæggende var den dansk-tyske grænse den eneste af de i Versaillestraktaten fastsatte tyske grænser, der loyalt levede op til den nationale selvbestemmelsesret. Der blev også i 1922 indgået en dansk-tysk grænsetraktat, der løste nogle af de praktiske grænseproblemer. Men selv denne traktat kunne ikke skjule, at Tyskland i forbindelse med fredsslutningen efter krigen havde valgt ikke at underskrive den

udarbejdede tre sider lange traktat om grænseændringerne. Det betød, at den nye dansk-tyske grænse blev fastsat efter aftale mellem de allierede sejrherreer og Danmark. Tyskland anerkendte hverken i 1920 eller senere den nye grænse, som derfor forblev et potentielt problem mellem de to lande – og et problem, som den danske regering i 1930'erne i stigende grad var opmærksom på i forholdet til Tyskland. 🇩🇪

'Skilleveje. Dansk udenrigspolitik i 250 år', 398 sider, 299,95 kr. Gads Forlag 2020.

Annonce

Ny bogudgivelse ...

Historisk Samfund for Sønderjylland

Diplomat i grænselandet

Erindringsbogen følger den tidligere generalkonsuls nære kontakt med det danske mindretal, rigsdanske politikere og den slesvig-holstenske landsregering.

Konfliktfyldte temaer er den dansk-tyske mindretalsordning, nationale mindedage og monumenter, økonomisk ligestilling på skoleområdet og undtagelse for 5 %-spærrereglen.

Andre emner er kontakten med friserne og det tyske mindretal, flygtningesituationen, grænsekontrollen, infrastrukturen i delstaten og Femernforbindelsen. Erindringerne afrundes med en omtale af det diplomatiske håndværk, samarbejdspartnere og afgangene fra Flensborg, der blev mere usædvanlig end normalt i udenrigstjenesten.

Bogen kan købes på www.hssdj.dk - eller hos din boghandler.

Historisk Samfund for Sønderjylland . Haderslevvej 45 . 6200 Aabenraa . www.hssdj.dk

“Jeg mistede det land, jeg drømte om at bygge op på ny

Af Malene Fenger-Grøndahl

INTERVIEW I tiden op til Berlinmurens fald drømte Annette Herzog om at reformere Østtyskland og skabe et mere demokratisk og åbent samfund. I dag, 31 år senere, bor hun i Danmark og har skrevet en bog om det Østtyskland, hun mistede, og som hun stadig mener, man kan lære noget af

Når Annette Herzog er til fødselsdag hos et af sine ti børnebørn, bliver hun stadig overvældet over mængden af gaver, indpakningspapir og legetøj i syntetiske materialer. Hun har det svært med det enorme forbrug, der i hendes øjne hersker blandt både børn og voksne i Danmark.

“Det gør helt ondt på mig at se, hvor meget der bliver produceret, brugt og smidt væk. Man kan holde af en eller to

bamser, men 100?! Jeg synes, at samfundet i både Danmark og Tyskland er præget af tom forbrugerisme. Også den stigende ulighed og den utryghed, man må leve med på grund af frygten for arbejdsløshed og uforskyldt fattigdom, har jeg det svært med,” siger Annette Herzog.

Den 60-årige prisbelønnede forfatter, der især skriver fiktionsbøger for børn på både dansk og tysk, er født og opvokset i en landsby i Østtyskland lidt syd for Berlin, men har boet i Danmark siden 1991, da hun flyttede til København med sin tyske mand og deres fire børn. I dag er hendes børn voksne, og de tre sønner er gift med danske kvinder og taler kun dansk med deres børn, mens hendes datter stadig taler tysk med sine børn.

“Det glæder mig selvfølgelig, at hun giver det tyske sprog videre til sine børn. Sproget er en nøgle til kulturen, og jeg glæder mig til at læse de tyske børnebøger for mine børnebørn og vise dem de russiske film med tyske undertekster, som jeg har gemt fra min barndom,” siger Annette Herzog.

Selv skriver hun både på tysk og dansk og oversætter selv en del af sine bøger begge veje. Hun er uddannet i dansk fra universitetet i Greifswald i det tidligere Østtyskland,

Foto: Stringer / Reuters / Ritzau Scanpix

men kendte kun til dansk kultur og litteratur i teorien, da hun flyttede til Danmark i 1991.

“Som studerende havde jeg ikke mulighed for at rejse, og jeg var faktisk meget lidt glad for studiet. Men min mand og jeg havde tilfældigt fået kontakt med nogle danskere, som jævnligt rejste til Østtyskland, bl.a. for at nyde godt af de billige østtyske kulturtilbud, så jeg havde lidt kontakt med Danmark via dem”, fortæller hun.

“Jeg føler mig lidt fremmed”

Det var imidlertid først, da Annette Herzog flyttede til København med sin mand og deres fire børn, at hun begyndte at lære Danmark at kende, og i dag – næsten 30 år senere – føler hun sig fortsat ikke helt fortrolig med dansk kultur.

“Jeg føler mig lidt fremmed, for alt det grundlæggende i en kultur lærer man jo i sin barndom og ungdom. Det er svært at sætte ord på, men det kan for eksempel handle om de små koder i en samtale, humoren og de kulturelle referencer, man har

med sig fra børnefernser, musik osv. Jeg ved godt, hvem Kim Larsen er, men hans sange vækker ingen følelser og minder i mig. Omvendt kan jeg nævne en sanger som Udo Lindenberg, og det siger ikke danskerne noget. Men møder jeg en østtysker, vil han eller hun ligesom mig have minder og følelser knyttet til hans sange”, siger hun.

Heller ikke i Tyskland føler Annette Herzog sig 100 procent hjemme, for det land, der var hendes, forsvandt, da de to tysklænder blev forenet i 1990. For mange både i og uden for Tyskland blev det dengang som nu opfattet som en naturlig og glædelig begivenhed. Men for Annette Herzog var det en smertefuld tabserfaring. Ikke fordi hun mener, at alt ved DDR var godt, men fordi hun oplevede at miste sin identitet fra den ene dag til den anden, og fordi man efter sammenlægningen af de to tysklænder reelt kastede vrage på alt østtysk, påpeger hun.

“Vi blev med et en kopi af Vesttyskland og skulle starte forfra med alle samfundsstrukturer. Mange mistede deres arbejde, og

“Mange forestiller sig, at DDR kun var grå beton, tristesse, politistat og overvågning. Men det var også meget andet”, siger Annette Herzog, der boede de første 30 år af sit liv i DDR og har boet i Danmark siden 1991. Nu har hun skrevet en bog om DDR, der gik i opløsning med Murens fald i 1989.

mens mange af de unge og omstillingsparate forlod landet og klarede sig godt – det gælder jo også mig – oplevede mange at miste deres værdi og selvværd. Det gjaldt de dårligt uddannede, de ældre og dem, der blot var så knyttet til deres hjemstavn, at de ikke ønskede at rejse væk”, siger Annette Herzog.

Det der var

I sin nye bog ‘Det der var. Historier fra den anden side af muren’, beskriver Annette Herzog det DDR, hun husker fra de første 30 år af sit liv. Et land, som havde mange begrænsninger, mangler og problemer, men også et land med positive værdier og muligheder for en positiv udvikling, mener hun.

“Mange forestiller sig, at DDR kun var grå beton, tristesse, politistat og overvågning. Men det var også meget andet. Vi havde også et liv i farver med venner, forelskelser, gode skoler og stor solidaritet mellem mennesker. Fordi alle havde adgang til boliger, boede vi meget mere blandet, end man gør i Tyskland og Danmark i dag. En læge kunne bo i samme opgang som en industriarbejder og omgikkes derfor i hverdagen. Vi måtte også være meget mere kreative; jeg syede for eksempel stort set alt mit og mine børns tøj selv”, husker forfatteren.

The winner takes it all

Efter Murens fald og sammenlægningen af de to tysklunde, måtte østtyskerne imidlertid sande, at “the winner takes it all”, og Annette Herzog oplevede, at hun og andre ‘Ossis’ blev opfattet som andenrangstyskere.

“Alt, hvad vi havde opnået i DDR, blev latterliggjort, og vi fik en følelse, at vi var forkerte. De første måneder, når jeg tog til Vestberlin for at købe ind og gå på legeplads med mine børn, følte jeg mig hele tiden forkert. Vi købte vores sko i billige butikker, og selvom vi ikke selv kunne se forskel på de dyre og billige sko, kunne vi se på de andres blikke, at de med det samme udpegede os som ‘Ossis’”, siger hun.

I tiden op til Murens fald, var Annette Herzog engageret i oppositionsbevægelsen og drømte om at bygge et nyt, demokratisk, socialistisk samfund op, hvor de gamle mænd, der havde mistet forbindelsen til folket, ikke skulle sidde på magten.

“Jeg var med til at skabe den første frie børnehave i Østtyskland, fordi vi ønskede, at vores børn skulle opdrages mindre autoritært. Der opstod så meget, som pegede fremad, og

det var fantastisk at være en del af. Men det hele blev trampet ned, da et flertal af befolkningen ved valget i marts 1990 stemte på de partier, der ønskede en hurtig sammenlægning af de to tysklunde. Alt handlede pludselig om materialisme og drømmen om hurtige vestpenge, nye biler og køkkener.”

Nuancering af DDR

Annette Herzog opfatter stadig sig selv som østtysker. Hun er glad for sit liv i Danmark og sætter stor pris på dansk æstetik, cykelkulturen og den lave grad af bureaukrati. Til gengæld synes hun, at politikerne i Tyskland har en mere anstændig måde at tale om indvandrere og mindretal på, ligesom hun mener, at åbenheden over for fremmede generelt er større i Tyskland. Men i begge lande savner hun en forståelse for, at mennesker, der af den ene eller anden grund oplever at miste deres hjemland, har behov for respekt og forståelse for det, de har med sig – og åbenhed over for, at selv lande, hvis system er brudt sammen, kan have noget positivt at bidrage med.

Hun håber, at hendes bog kan nuancere forestillingen om DDR og få folk til at genoverveje, om nogle af de værdier, som prægede Østtyskland, stadig kan bruges til at udvikle samfundet.

“Jeg ville ønske, at mine børnebørn fik ordentlig varm skolemad, som alle børn i DDR fik. At vi blev mere nøjsomme og havde større respekt for tingene i stedet for bare at producere uden hensyn til miljø og klima. Og jeg savner, at kulturen er prismæssigt tilgængelig for alle”, siger hun.

Til gengæld oplever hun, at holdningen til Tyskland er blevet mere positiv i Danmark.

“Da mine drenge var små og gik til fodbold, blev de kaldt ‘nazier’ og ‘Hitler’. Det sker ikke for mine børnebørn. Og ingen rynker på brynene over, at mine sønner holder med Tyskland i fodbold.” 🇩🇪

‘Det der var. Historier fra den anden side af muren’. Af Annette Herzog. 249 kr. Forlaget Colibri, 2020.

Jasmin fra Afghanistan og Elizaveta fra Rusland fortæller om at have bindestregsidentitet til elever på Aarhus Efterskole.

“Hvem af os elsker baconchips?”

Tekst og fotos: Malene Fenger-Grøndahl

Diskrimination, identitet og mangfoldighed var til debat, da Grænseforeningens Kulturmødeambassadører mødte elever på Aarhus Efterskole

“Hvem af os elsker baconchips?” står der på en powerpoint på tavlen i et kælderlokale på Aarhus Efterskole. “Hvad tror I?” spørger Jonas Kopf og kigger ud på de omkring 35 elever, der sidder spredt rundt i lokalet? “Er det mig, Jasmin eller Liza? Hvad tror I?”. Der bliver mumlet og snakket rundt omkring i lokalet. De fleste gætter på Jonas eller Liza.

Jonas smiler. “Det er ikke mig.” Og så går Jasmin til bekendelse: “Det er mig. Jeg har en affection for baconchips og plejede at spise virkelig mange. Men nu er de begyndt at putte noget i, som er lavet af kød, jeg ikke kan spise som muslim. Så det er fire måneder siden, jeg har spist dem sidst.”

Jasmin Kamalzada, Elizaveta Wagner og Jonas Kopf er en del af Grænseforeningens ➔

Kultur mødeambassadører. Korpset tager ud til skoler og andre mødesteder for at fortælle om, hvordan de oplever at leve som bindestregsdanskere – og lægge op til dialog om diskrimination, identitet og mangfoldighed. Ideen er at give danskere kendskab til mindretallene i det dansk-tyske grænseland og forbinde historien om grænselandet med de brydninger, der findes i Danmark omkring etniske minoriteter og nationalt tilhørsforhold.

Denne aften på Aarhus Efterskole er der to hold på tre kultur mødeambassadører af sted. I en sal i stueetagen fortæller dansk-afghanske Ella, Lea fra det danske mindretal i Tyskland og Patrick fra det tyske mindretal i Danmark, mens det i kælderlokalet er dansk-russiske Elizaveta, dansk-afghanske Jasmin og dansk-tyske Jonas, der formidler deres historier.

Hvem er royalist?

Til at begynde med har de præsenteret sig med fornavn, alder og hvilken by, de bor i.

Herefter skal eleverne gætte, hvem der gemmer sig bag en række udsagn: Hvem elsker baconchips, hvem tolker for sin mor, hvem har kun boet i Danmark siden 2017, og hvem er royalist?

Mange gætter på, at det er Jasmin, der er royalist, men det er Jonas. Og de færreste gætter, at det også er Jonas, der kun har boet i Danmark siden 2017. Og det overrasker eleverne at høre, at han er vokset op som tosproget og har gået i dansk skole i Flensborg. Da han

flyttede til Danmark for at studere, var han bekymret for, at han ville blive udpeget som 'ham tyskeren' og alene identificeret med sin tyske baggrund.

"Min mormor er fra det danske mindretal, og min morfar er pæretysk. Min mormor insisterede på, at min mor skulle gå i dansk skole, og omtrent samme historie gælder for min far. Mine forældre tog det sydslesvigske til sig og blev engageret i det danske mindretal. De er i dag begge lærere på danske skoler i Tyskland, og min lillesøster er på højskole i Danmark. Jeg selv læser statskundskab og er formand for Grænseforeningen Ungdom", fortæller Jonas.

"Da jeg skulle begynde på universitetet, var jeg bange for at blive reduceret til noget, der står på et stykke papir. Jeg skammer mig ikke over at være tysk, men ville gerne være mere end det. Så jeg besluttede ikke at fortælle, hvor jeg kom fra. Men efter en halv time måtte jeg fortælle, at jeg kommer fra Flensborg. Så fik jeg det klassiske spørgsmål om, hvem jeg holder med, når Danmark møder Tyskland i håndbold eller fodbold. Men alle var søde."

Jonas kigger på tilhørerne og konkluderer: "Så er det en ulempe at være tysk i Danmark? Nej, det synes jeg ikke. Man skal bare lige læse op på nogle af de jokes, man ikke kender. Heldigvis var nogle af drengene fra studiet gode til at introducere mig til 'Drengene fra Angora' og 'Klovn'."

Mange grænser inde i Danmark

Inden Jonas fortæller sin historie, har Jasmin forklaret, hvad bindestregsideidentitet vil sige.

"Det handler om, at det ikke er enten-eller. Hvis man for eksempel har en oprindelse, som er kurdisk, arabisk, afghansk eller noget helt fjerde, så har man begge dele i sig og skal ikke vælge", siger hun.

Herefter fortæller hun historien om udviklingen i det dansk-tyske grænseland – om krigen i 1864, afstemningen og grænseflytningen i 1920 og udviklingen frem mod positiv sameksistens på begge sider af grænsen, bl.a. hjulpet på vej af København-Bonn-erklæringerne fra 1955.

"I dag samarbejder man på kryds og tværs af grænsen, og der er danske og tyske skoler på begge sider. Det er bl.a. gået sådan, fordi Grænseforeningen har gjort et stykke arbejde", fortæller Jasmin.

Hun tilføjer, at Grænseforeningen stadig

Grænseforeningens Kultur mødeambassadører

Grænseforeningens Kultur mødeambassadører består af 30-40 unge fra det danske mindretal i Sydslesvig og det tyske mindretal i Sønderjylland samt andre unge med flerkulturel baggrund. Kultur mødeambassadørerne holder dialogmøder om danskhed, mangfoldighed og bindestregsideidentitet på landets uddannelsesinstitutioner.

Kultur mødeambassadørerne blev startet i 2009 og byggede videre på Grænseforeningens Elevambassadører, som udgøres af gymnasieelever fra de to danske gymnasier i Sydslesvig og det tyske gymnasium i Sønderjylland.

Siden starten i 2009 har omkring 150 kultur mødeambassadører afholdt ca. 600 dialogmøder med ca. 30.000 deltagere. Læs mere på: www.kulturmoedeambassadoererne.dk.

Jasmin Kamalzada er oprindeligt fra Afghanistan og kom som fireårig til Danmark sammen med sin mor og storebror.

Jonas Kopf er fra det danske mindretal i Sydslesvig.

Elizaveta Wagner er oprindeligt fra Rusland og kom til Danmark med sin mor og lillebror i 2013.

støtter det danske mindretal og den positive sameksistens i grænselandet, men har udvidet sit arbejdsfelt.

“I dag kan man sige, at der er mange grænser inde i Danmark, fordi der er fordomme mod etniske minoriteter – mellemøstlige, asiatiske, afrikanske. Dem arbejder Grænseforeningen på at nedbryde.”

Herefter fortæller Elizaveta, at hun oprindeligt er fra Rusland og kom til Danmark i 2013 sammen med sin mor og lillebror, fordi moren havde fundet en dansk mand. På forhånd kendte hun stort set intet til Danmark udover et par af H.C. Andersens eventyr og nogle popsange.

“I dag føler jeg mig hjemme både i Rusland og Danmark. Når jeg rejser til Rusland på besøg, siger jeg, at jeg skal hjem, og når jeg rejser tilbage til Danmark, siger jeg, at jeg skal hjem. I Danmark oplever jeg indimellem skepsis på grund af stereotyper om vodka-drikkende, korrupte russere. Og når jeg er i Rusland, kan jeg mærke, at mine holdninger er blevet mere danske, for eksempel i spørgsmål om feminisme og LGBT-rettigheder”, siger hun.

Mobbet med tørklædet

Jasmins historie begynder, da hun som fireårig rejser med sin mor og sin storebror til Danmark, hvor hendes far nogle år tidligere havde fået asyl. Da hun i 4. klasse flyttede

til en skole, hvor hun var den eneste med tørklæde, blev hun mobbet.

“Da jeg efter flere år gik til en lærer med det, affærdigede hun det med, at det nok bare var for sjov. Jeg kunne se i hendes øjne, at hun godt vidste, at det var løgn. Alligevel hviskede en stemme i mit hoved, at det var mig, der var forkert, hvis jeg ikke kunne tage deres jokes.”

Jasmin fortæller, at hun for at beskytte sig selv mod mobning i gymnasiet besluttede at skjule den afghanske side af sig. Men med tiden måtte hun erkende, at det blev for svært at undertrykke en del af sig selv.

“Så besluttede jeg aldrig mere at vende det indad, når folk siger, at der ikke er plads til mig og den, jeg er. Jeg er både afghaner og dansker, og jeg vil ikke tvinges til at vælge.”

Klapsalverne brager løs, og så er det tid til spørgsmål. Under spørgerunden får efterskoleeleverne bl.a. afklaret, at Jonas som regel holder med Danmark i håndbold og er stor fan af Flensborg Handewitt, hvor der er mange danskere på holdet.

Til slut kan eleverne sige, hvad de har fået ud af aftenen. En pige siger: “Jeg synes, at det var spændende, for jeg vidste ikke så meget om tyskere, der kommer til Danmark.” Og en anden supplerer: “Det var dejligt, at I fortalte på jeres helt egen måde. Jeg har fået meget mere respekt for bindestregsdanskere.” 🍷

Hvilken betydning har Grænsen for dig?

Side 15, 16 og 17

Interview med formandskandidat Peter Skov-Jakobsen

Side 12

Stor medlemskamp i Grænsen

Side 19

GRÆNSEFORENINGEN

Det følgende er uddrag af interview med Torben Rechendorff, Mette Bock, Jens Andresen og Peter Skov-Jakobsen i magasinet Grænsen nr. 5/2020:

Torben Rechendorff: Det var med dig som formand, at Grænsen kom på kollisionskurs med Dansk Folkeparti i 2001. Det skete efter at SSWs ungdomsafdeling havde demonstreret imod partiets formand, Pia Kjærsgaard, ved Årsmøderne i Sydslesvig, og Pia Kjærsgaard havde følt sig truet i Flensborgs gader. Du udtalte til TV-Avisen, at Pia Kjærsgaard ved at vælge en anden rute end resten af politikerdelegationen havde fremprovokeret en konfrontation, og at hun slog politisk plat på situationen. Dette blev begyndelsen på en årelang konflikt mellem Grænsen og det danske mindretal på den ene side og på den anden side Dansk Folkeparti og især Søren Krarup, der meldte sig ud af Grænsen i protest. Har du nogensinde fortrudt, at du meldte så entydigt ud dengang. Du var jo ikke selv til stede?

Torben Rechendorff: "Nej, det har jeg ikke et sekund fortrudt! For jeg ved jo, at der ikke skete andet, end at der var nogle unge mennesker, der råbte 'Bøhh!' til Pia, og så gik hun ind i en guldsmedeforretning, som hjalp hende, og det var det. Men Søren Espersen (daværende pressechef for DF, red.) var i nærheden, og det gav så ham rig lejlighed til at fortælle, at det danske mindretal var på nakken af Pia. Jeg er dog blevet forliget med Søren Krarup siden dengang."

“Rechendorffs angreb på Pia Kjærsgaard er unfair

Af Søren Espersen, MF (DF)

KOMMENTAR Tidligere formand for Grænsen var ikke selv til stede og gør derfor ikke ret i at fastslå, at Pia Kjærsgaard skulle have fremprovokeret en konfrontation med demonstranter under De Danske Årsmøder i Sydslesvig i 2001, mener Søren Espersen i en kommentar til Torben Rechendorffs udtalelser i interview i magasinet Grænsen nr. 5/2020

I Anna-Lise Bjeragers interview med Torben Rechendorff (Grænsen nr. 5, 2020) kommer den tidligere formand for Grænsen ind på begivenhederne i Flensborg 2001, hvor Pia Kjærsgaard blev forulempet.

Det er for mig, som i høj grad var til stede, væmmeligt at opleve, hvordan Torben Rechendorff – som slet ikke var til stede – arrogant og unfair fastslår, at Pia Kjærsgaard og jeg skulle have fremprovokeret en konfrontation – og at vi således slog politisk plat på situationen. Årsagen til, at vi ikke fulgtes med den øvrige politikerdelegation var den simple, at min kone på daværende tidspunkt gik med krykker, og således var meget langsomt gående. Og da Pia og Henrik ville følges med os, sakkede vi af den grund agterud. Vi savnede i øvrigt ikke de andre politikere, for vi var i godt

selskab med en mængde hyggelige folk fra det danske mindretal.

Rechendorff mener at vide, at jeg efterfølgende beskyldte det danske mindretal for at overfalde Pia Kjærsgaard. Dette har jeg ikke mange kommentarer til – bortset selvfølgelig, at det ligeud er løgn og latin. Politiet har fastslået, at de personer, som truede Pia Kjærsgaard ingeniende var fra det danske mindretal, men derimod medlemmer af terrorbevægelsen Anti-Fa – de fleste fra Hamborg. (Bevægelsen Antifascistisk Aktion optræder ikke på EU's terrorliste, red.)

Men værst er dog, at Rechendorff bagatelliserer det skete – ja, nærmest håner Pia Kjærsgaard. Sagen er imidlertid, at der ifølge politiet i Flensborg – og i øvrigt senere PET – var tale om en meget, meget alvorlig sag, hvorunder Pia Kjærsgaard, hendes mand – samt jeg, min kone Yvette samt Hanne og Poul Nødgaard var i overhængende livsfare. Vi søgte tilflugt ovenpå en guldsmedeforretning, mens Flensborg politi holdt skansen, indtil henvend 25 betjente kom til undsætning.

Vi undslap i sidste øjeblik de sortklædte autonome, da døren til den ellers lukkede guldsmedeforretning pludselig åbnede sig. Vi styrtede ind – og videre ovenpå, hvor en venlig, ung familie tog sig af os. De var søde og forstående – og vi skulle endelig blive...

Efter cirka tre kvarter, hvor vi sad hos familien, mens Anti-Fa-folkene skreg sig hæse og dundrede på døren nedenfor, havde politiet sørget for, at vi kunne komme ud af en bagdør og ned til en ventende bil. Pia Kjærsgaard havde det elendigt og kastede i øvrigt op, da vi kom ind i hotellets foyer. Hun virkede de næste dage apatisk og sad blot og kiggede ud i luften. Hun meldte afbud til en række møder, fordi hun kæmpede med traumet, som hun stadig havde i sig, siden hun tre år tidligere blev overfaldet på Nørrebro – ligeledes af Anti-Fa og de autonome.

Jeg synes, det er væsentligt at sige, at Pia Kjærsgaard hader offerrollen, og at hun fra sin tid som hjemmehjælper har den indstilling, at man ikke jamrer, med mindre det er virkelig slemt. Og det var dengang utrolig hårdt for hende ikke at få opbakning – og samtidig skulle mistænkeliggøres – blandt andre af den radikale Elisabeth Arnold og flere medlemmer af Enhedslisten. Det bliver hun så stadigvæk – takket være Torben Rechendorff.

Overfaldet medførte i øvrigt, at Pia Kjærsgaard siden den dag for snart 20 år siden har haft PET-beskyttelse 24/7. Men sådan noget ved Rechendorff jo heller ikke det fjerneste om. Han har mig bekendt aldrig været under politibeskyttelse... 🍷

Pia Kjærsgaard føres væk af sin mand, Henrik Thorup, samt næstformanden for SSF, Franz Dittrich, der var politikommissær, den 10. juni 2001 ved Årsmøderne i Flensborg, efter der var opstået tumult som følge af en demonstration, som SSWU og autonome fra Antifascistisk Aktion stod bag.

1
Genforeningsstenen i Årestrup blev afsløret den 9. juli 1920 af byens ældste borger, der havde været veteran i Første Slesvigske Krig 1848-1850.

Ny bog om Danmarks genforeningssten taler historien frem

Fotograf Margrethe S. Petersen står bag nyt værk om Danmarks ca. 600 genforeningssten og -mindesmærker

Af Marie de Fine Licht

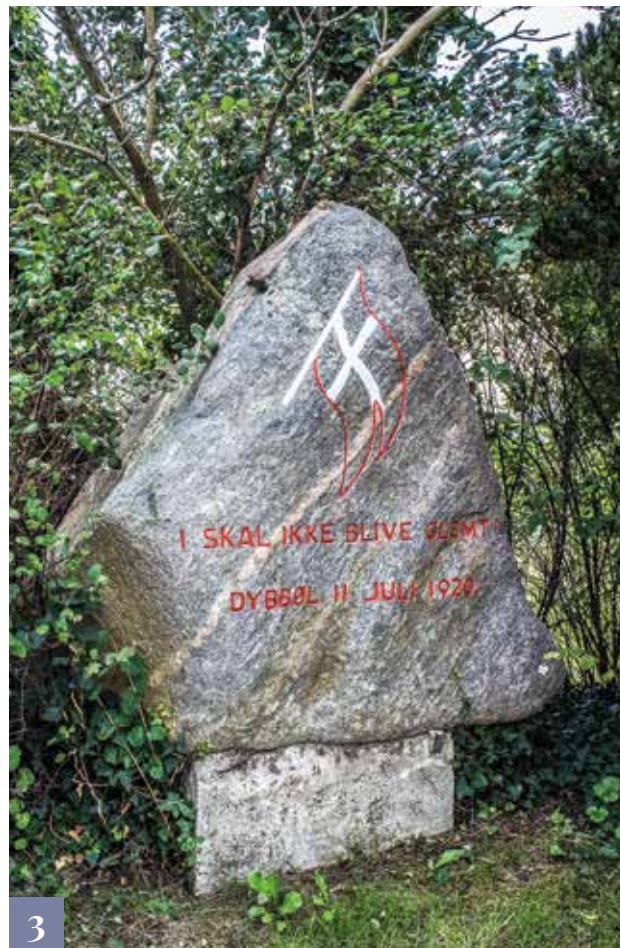
“Hvis man ikke kender fortiden, forstår man ikke nutiden, og egner sig ikke til at forme fremtiden”, lyder det med et citat af den franske forfatter og filosof Simone Weil i indledningen til en ny bog ‘Til tids ende sten tale. Mindesmærker fra Genforeningen’. Det er fotograf Margrethe S. Petersen, der vil have læserne til at kende fortiden gennem de ca. 600 genforeningssten og -mindesmærker, der er fordelt i hele Danmark. Margrethe S. Petersen har med sin bog skabt den hidtil

mest omfattende og komplette fortegnelse om mindesmærker for Genforeningen i 1920. I bogen kan man finde alle kendte genforeningsmindesmærker, se deres præcise placering og læse om baggrunden for hver enkelt. Med tilladelse fra Margrethe S. Petersen bringer magasinet Grænsen her fem eksempler på genforeningssten og deres historier fra bogen.

Genforeningsstenene og deres historie kan også findes på www.genforeningssten.dk.

Genforeningsstenen, der blev rejst ved indkørslen til Jægerspris Slot i 1924, blev fundet i et dige på godset.

Genforeningsstenen i Snoldelev blev indviet den 11. juli 1930 af tidligere statsminister Niels Neergaard og bærer det berømte løfte fra 1920: "I skal ikke blive glemt".

1 Uforglemmelig stentransport i Årestrup

Genforeningsstenen i Årestrup blev afsløret den 9. juli 1920 af byens ældste borger, den 92-årige Niels Pedersen Boisen, der var veteran fra krigen i 1848-1850. Han fremsagde udenad en kampsang, som kong Frederik 7. havde lært soldaterne i 1849. Dagen bød desuden på geværsalut, mindegudstjeneste og fest i forsamlingshuset. Forud for festlighederne havde man haft problemer med at få transporteret den tunge sten fra Årestrup Hede. Hele 21 mand havde haft stort besvær og flere uheld undervejs. På den måde gav den fælles oplevelse med transporten af genforeningsstenen i Årestrup, ligesom mange andre steder, både ejerskab og et stærkere erindringsgrundlag for de medvirkende.

2 "Velkommen hjem til moders hus"

3000 deltagere overværede afsløringen af genforeningsstenen ved Jægerspris Slot i 1924. Deriblandt medlemmer af regeringen og Kong Frederik den Syvendes Stiftelses besty-

relse. Genforeningsstenen var en gave fra 500 tidligere plejebørn, der også deltog i afsløringen i anledning af stiftelsens 50-årsjubileum. Den blev afdækket af det ældste 'barn' på 63 år sammen med stiftelsens yngste barn og bar inskriptionen "Velkommen hjem til Moders Hus, Vor Søster Hjertenskære". Kong Frederik den Syvendes Stiftelse blev stiftet af Grevinde Danner i 1873. Stiftelsen driver i dag Jægerspris Slot, Slotsmuseum og skovene omkring slottet. Desuden omfatter Stiftelsen børnehjemmet Danners Børn med afdelingerne Birkebo, Hjortholm og Slotsskolen.

3 "Det er Danmark, kampen gælder"

Genforeningsstenen i Snoldelev blev afsløret den 11. juli 1930 af den da forhenværende statsminister Niels Neergaard (V) og bærer en inskription med det berømte løfte 10 år tidligere: "I skal ikke blive glemt". Ved afsløringen sagde Niels Neergaard bl.a.: "Så drager vi da sløret fra denne mindets og løftets sten. Vi mindes dem, der kæmpede og faldt for Sønderjylland, og vi tænker på, at kampen i

4

Ærøs veteraner fra de slesvigske krige var indbudt som æresgæster, da genforeningsstenen blev afsløret den 14. marts 1920 i Ærøskøbing.

5

I Gram Sogn, Haderslev, står der en genforeningssten i skellet mellem Ribevej 24 og 26. Her gemmer sig historien om en dansksindet landmand, der i 1924 rejste stenen, og en tysksindet nabo, der tilplantede pladsen foran stenen for at slippe for at se på den.

syd stadig lever. Det er vor kamp. Det er Danmark, kampen gælder. Danmark leve!”

4 Ærø ville være først

Mindesmærket for Genforeningen i Ærøskøbing rejstes allerede i 1919 og bærer som et af de to eneste i landet dette årstal i inskriptionen. Forklaringen kom kunstmaler og initiativtager Sophus Poulsen med i en tale i 1918, der blev bragt i den lokale presse: “På en åben plads i byens hjerte, ved den alfare vej, vil vi bygge vor bauta, der skal vidne om den levende følelse, denne lille ø’s befolkning havde af deres ret til først af alle at hædre det genvundne land.” Mindesmærket er formet af fire sten, placeret mod de fire verdenshjørner og forbundet med cirkelformede egetræsbænke omkring en lind på torvet i Ærøskøbing.

5 National nabostrid i Enderupskov

Gårdejer Jørgen Hansen rejste den 28. april 1924 mindestenen ved en stilfærdig højtidel-

lighed, hvor kun de nærmeste deltog. Han var selv dansksindet og havde været tvunget til at kæmpe som soldat i Første Verdenskrig. Hans nabo, Ingeman Roost, tilhørte derimod det tyske mindretal. Derfor malede Jørgen Hansen hvert år på Valdemarsdag det Dannebrog op på mindestenen, der ikke tilfældigt var placeret ind mod naboens mark. Ingeman Roost gengældte på sin side provokationen ved at tilplante pladsen foran mindestenen, så han med tiden slap for at se den. 🌹

‘Til Tids Ende Sten Tale. En dokumentation i tekst og billeder om mindesmærkerne for Genforeningen.’ Af fotograf Margrethe S. Petersen, 408 sider, 365 kr. Kan købes på www.graenseforeningen.dk/webshop.

Frihed til at prædike på modersmålet

Af Knud-Erik Therkelsen
Generalsekretær i
Grænseforeningen

Regeringens lovkatalog, som blev offentliggjort i forbindelse med Folketingets åbning i oktober, rummer nogle chokerende formuleringer.

Statsministeren skriver i forordet: Og der skal være større åbenhed om religiøse forkynderes prædikener på andre sprog end dansk. Og længere nede i kirkeministerens afsnit: “Formålet med lovforslaget er at skabe større åbenhed om religiøse forkynderes prædikener i Danmark, når de prædiker på andre sprog end dansk.”

“

Tankegangen er et angreb på helt grundlæggende værdier

I et interview i Altinget uddyber socialdemokraternes kirkeordfører Julie Skovsby: “Ja. Det handler om, at vi ikke ønsker at opbygge parallelsamfund – og at vi vil fastholde, at dansk sprog er en hovedfællesnævner i Danmark”. Derfor skal “prædikener og forkyndelse i Danmark i udgangspunktet foregå på dansk. Om ikke andet, så gennem oversættelse til deltagerne. Det er vores hensigt, fordi vi ønsker mere gennemsigtighed og mere åbenhed. Borgerne i Danmark skal kunne orientere sig fuldt ud på dansk”, siger hun.

Hensigten er naturligvis at ramme islami-

stiske hadprædikanter, men da vi i Danmark har lighed for loven rammer forslaget alle menigheder, som benytter andre sprog end dansk. Ja, statsministeren kan ikke afvise, at forslaget også vil gælde prædikener på færøsk eller grønlandsk, ligesom forslaget rammer det tyske mindretals menigheder i Sønderjylland.

Tankegangen er et angreb på helt grundlæggende værdier. Allerede i slutningen af 1700-tallet oplevede statsmagten det umulige i at påtvinge borgerne en bestemt måde at dyrke Gud. De stærke Jyder gjorde op med rationalistiske præster, tysktalende menigheder i Flensborgs omegn gjorde i 1850'erne op med forsøg på at gennemtvinge dansk som kirkesprog, ligesom dansksindede sønderjyder gjorde det samme i Köller-tiden, nu rettet mod preussiske germaniseringsforsøg. Det kom hverken den danske eller den preussiske stat godt fra.

Derfor har vi i Danmark en grundlov, som sikrer borgerne mod en formynderisk stat. § 67: “Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden”.

Og derfor har vi i grænselandet København-Bonn-erklæringerne til at beskytte mindretallenes frihedsrettigheder, herunder retten til at dyrke Gud på sit eget sprog.

Det skal nogle få islamistiske hadprædikanter da ikke ændre på. Det de siger, strider jo mod den offentlige orden og kan derfor rammes på andre måder, end ved at knægte alle andres frihedsrettigheder.

Foredrag, møder og ture arrangeret af lokalforeningerne

Medmindre andet er nævnt, er arrangementerne gratis og åbne for alle. Se flere arrangementer på www.graenseforeningen.dk.

SYDDANMARK

Grænseforeningerne på Fyn

21. januar kl. 19.30. Store Sal, Ringe Bibliotek, Algade 40, Ringe. Foredrag ved Lars N. Henningsen, dr.phil. og fhv. arkivleder, der fortæller om sin bog "Kampen om de faldnes minde". Arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitet Ringe-Ryslinge. Pris: 50 kr. (ikke-medlemmer 70 kr.) (inkl. kaffe, te og kage).

Haderslev

10. februar kl. 19.00. Cuben, Østprøven 1, Christiansfeld. Afstemningsfest, der markerer 101-årsdagen for afstemningen i zone 1 i 1920, hvor Sønderjylland stemte sig "hjem" til Danmark. Der vil være taler, fællessang og musik. Arrangeret i samarbejde med Grænseforeningen Kolding og Kolding Kommune. Billetter købes på www.kolding.dk/netbutik. Pris: 50 kr.

Holsted-Brørup

9. februar kl. 13.30. Vejrup Fritidscenter, Skolevej 5, Vejrup. Foredraget "Genforeningen og H.P. Hansen" ved forfatter Pernille Juhl, der fortæller om sin roman "Genforening", der er baseret på grænse-landspolitiker H.P. Hanssens liv frem til 1920. Tilmelding nødvendig til erling.schellerup@gmail.com eller 6176 4711. Pris: 50 kr. (inkl. kaffe/kage).

Kolding

21. januar kl. 18.00. Hotel Vamdrup, Torvet 1, Vamdrup. Spise

sammen-aften med mad og efterfølgende foredrag ved forfatter Linda Lassen, der fortæller om sin roman "Jens og Marie", som handler om Jens Jessen (1854-1906), tidligere chefredaktør for Flensborg Avis og hans kone, Marie. Arrangeret i samarbejde med Koldingbibliotekerne og Lokalhistorisk Forening for Vamdruppegnen. Tilmelding efter først til mølle-princippet senest 16. januar til 2690 9563 eller 4032 9887. Pris: 250 kr. (inkl. dagens ret og kage med småkage).

10. februar kl. 19.00. Cuben, Østprøven 1, Christiansfeld. Afstemningsfest, der markerer 101-årsdagen for afstemningen i zone 1 i 1920, hvor Sønderjylland stemte sig "hjem" til Danmark. Der vil være taler, fællessang og musik. Se dagspressen for endeligt program. Arrangeret i samarbejde med Grænseforeningen Haderslev og Kolding Kommune. Billetter kan købes gennem Henning Haugaard på haugaardkolding@mail.tele.dk senest 5. februar eller på www.kolding.dk/netbutik. Pris: 50 kr.

Nyborg og Kerteminde

13. januar kl. 19.00. Skt. Laurentii Salen, Kulturhuset, Langegade 11, Kerteminde. Sangaften ved Kirsten Holm, der vil synge og spille og fortælle om sange og salmer med relation til sin barndom i Sønderjylland. Der vil også være fællessang. Arrangeret i samarbejde med Foreningen i Kerteminde - Munkebo. Pris: 40 kr. (ikke-medlemmer 50 kr.) (inkl. kaffe og hjemmebag).

Tønder

26. januar kl. 18. Slogs Herreds Hus, Slogsherredsvej 20, Bylderup Bov. Grønlangkålsspising og underholdning ved orkestret 'æ Skrumbøl Tæskværk'. Tilmelding nødvendig senest 21. januar til ihd@stofanet.dk eller 4036 0276. Pris: 200 kr. (ikke-medlemmer 225 kr.).

10. februar ukendt tidspunkt. Der arrangeres afstemningsfester i Lø-

gumkloster, Jejsing, Møgeltønder, Bredebro, Skærbæk og Toftlund. Se dagspressen for endeligt mødested, tidspunkt og program.

MIDTJYLLAND

Randers

17. januar kl. 17.00. Johanneskirken, Vorup Boulevard 29, Randers. Glant Awten med grønlangkålsspising og rugbrødstorte samt nytårstale ved foreningskonsulent Claus Jørn Jensen. Der vil også være sang og fortælling. Arrangeret i samarbejde med Grænseforeningen for Mariagerfjord. Tilmelding nødvendig senest 8. januar til 6179 4222. Pris: 120 kr.

10. februar kl. 19.00. Lille Sal, Helligåndshuset, Erik Menveds Pl. 1, Randers. Afstemningsmøde med foredraget "Mænd og kvinder i Skibelund Krat" ved Erik S. Overgaard. Pris: Gratis for medlemmer (ikke-medlemmer 40 kr.).

Ringkøbing og Omegn

7. januar kl. 19.00. Aktivitetshuset Ringkøbing, Holmelunden 10, Ringkøbing. Nytårskur med besøg af sanggruppen 'De Eventyrlystne' samt champagne og kransekage. Tilmelding nødvendig senest 3. januar til pmjohannsen@gmail.com eller 2926 8943. Pris: 100 kr.

11. februar kl. 19.30. Aktivitetshuset Ringkøbing, Holmelunden 10, Ringkøbing. Billedforedrag ved Hans Christian Davidsen, kulturredaktør på Flensborg Avis og forfatter til bogen "Danmark syd for grænsen: En kulturguide til Sydslesvig". Tilmelding nødvendig senest 5. februar til pmjohannsen@gmail.com eller 2926 8943. Pris: 80 kr.

Silkeborg-Hammel

14. januar kl. 18.00. Medborgerhuset, Bindsløvs Plads 5, Silkeborg. Nytårskur med gule ærter, æblekage og kaffe samt underholdning ved Ungdomskoret ved Linå og

Sejs-Svejbæk Kirker. Arrangeret i samarbejde med Foreningen Norden Silkeborg. Tilmelding nødvendig senest 7. januar til grethesvend- sen15@gmail.com eller 2177 9110. Pris: 200 kr.

10. februar kl. 19.00. Medborgerhuset, Bindslevs Plads 5, Silkeborg. Foredraget "Sønderjylland i dag – underlige vaner eller blot anderledes?" ved historiker Jørn Buch. Arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitet Silkeborg. Pris: 50 kr. (inkl. kaffe med brød).

NORDJYLLAND

Aalborg

17. januar kl. 15.00. Musikkens Hus, Musikkens Plads 1, Aalborg. Koncerten 'Genforeningen and all that jazz' ved Sigurd Barrett. Arrangeret i samarbejde med Klub Fokus og Musikkens Hus. Reserver billetter og hør nærmere om billetpris hos karstennsimonsen@gmail.com eller tofteby@vip.cybercity.dk.

Mariagerfjord

17. januar kl. 17.00. Johanneskirken, Vorup Boulevard 29, Randers. Glant Awten med grønlangkålsspisning og rugbrødstorte samt nytårstale ved foreningskonsulent Claus Jørn Jensen. Der vil også være sang og fortælling. Arrangeret i samarbejde med Grænseforeningen for Randers & Omegn. Tilmelding nødvendig

senest 7. januar til 2129 4527 eller 6127 4175. Pris: 120 kr.

SJÆLLAND

Guldborgsund

15. januar kl. 18.30. Sognets Hus, Kirkestræde 6, Maribo. Grønlangkålsspisning med underholdning ved 'Horslundemusikanterne'. Arrangeret i samarbejde med Grænseforeningen Lolland. Tilmelding senest 8. januar til zorba@mail.tele.dk eller 5022 6700. Pris: 150 kr. (inkl. øl/vand + en snaps).

Lolland

15. januar kl. 18.30. Sognets Hus, Kirkestræde 6, Maribo. Grønlangkålsspisning med underholdning ved 'Horslundemusikanterne'. Arrangeret i samarbejde med Grænseforeningen Guldborgsund. Tilmelding senest 8. januar til zorba@mail.tele.dk eller 5022 6700. Pris: 150 kr. (inkl. øl/vand + en snaps).

HOVEDSTADEN

Frederiksborg

9. januar kl. 14.30. Kedelhuset, Fredensvej 12B, Hillerød. Nytårskur med foredrag ved forfatter Asger Berg, der også er kendt under pseudonymet 'Lars Kanit'. Pris: Gratis for medlemmer (ikke-medlemmer 50 kr.) (inkl. kransekage, portvin, kaffe og kage).

10. februar kl. 14.30. Kedelhuset, Fredensvej 12B, Hillerød. Sangforedraget "De forbudte sange" ved Elsemarie Dam-Jensen, museumsinspektør, Museum Sønderjylland. Pris: 30 kr. (ikke-medlemmer 50 kr.) (inkl. kaffe og kage).

Hørsholm og Det Grønne Område

8. februar kl. 19.30. Hørsholm Sognegård, Barakstien 2, Hørsholm. Foredraget "Grænseforeningen efter 2020" ved Peter Skov-Jakobsen, formand for Grænseforeningen. Efterfølgende generalforsamling med sandwich, vand og vin. Tilmelding nødvendig til Skriftlig tilmelding til horsholm@graenseforeningen.dk. Pris: 50 kr.

Foredrag/møder og ture/rejser:
cjj@graenseforeningen.dk.
Deadline: 8. januar 2021.

Vær opmærksom på at arrangementer, der optræder i kalenderen, kan være afholdt, når du modtager magasinet Grænsen, da distributionen strækker sig over 5 dage

Grænseforeningen
Peder Skrams Gade 5, 2. sal
1054 København K
info@graenseforeningen.dk
tlf. 33 11 30 63

Protoktor: Hans Kongelige Højhed Prins Joachim

Formand
Peter Skov-Jakobsen
pesj@km.dk,

Generalsekretær
Knud-Erik Therkelsen
ket@graenseforeningen.dk,
tlf. 2023 1984

Grænseforeningens formål
Det er Grænseforeningens formål at støtte danskheden i grænselandet, særligt syd for grænsen, at udbrede kendskabet til grænselandets forhold samt at bevare og styrke dansk sprog og kultur.

Grænseforeningens vision
Erfaringerne fra det dansk-ty-ske grænseland er en væsentlig inspiration for sproglig og kulturel mangfoldighed i en verden under forandring.

Grænseforeningens værdier
Grænseforeningen er en vigtig folkelig basis for den danske stats støtte til det danske mindretal i Sydslesvig og er uafhængig af partipolitiske interesser.

Grænseforeningen mener og siger:

- Demokrati, ytringsfrihed og ligeværd gælder for alle, også i forholdet til mindretal.
- Forankring i egen kultur er en forudsætning for at have forståelse for andre kulturer.
- Kulturelle mindretal er en vigtig ressource i et demokratisk samfund.
- Dansk sprog og kultur styrkes i mødet med andre sprog og kulturer.

Grænseforeningens bestyrelse

Formand: Peter Skov-Jakobsen, København
1. næstformand: Jørgen Bruun Christensen, Nykøbing Mors
2. næstformand: Per Grau Møller, Nr. Lyndelse

Region Syddanmark
Per Grau Møller, Nr. Lyndelse
Kirsten Rykind-Eriksen,
Randbøldal
Else Tombo, Sønderborg

Region Midtjylland
Bo Trelborg, Tarm
Karen Marie Ravn, Kjellerup

Region Nordjylland
Karsten Nørgaard Simonsen,
Aalborg
Jørgen Bruun Christensen,
Nykøbing Mors

Region Sjælland
Lars Bjerre, Næstved
Ruth Villadsen, Sorø

Region Hovedstaden
Niels Jørgen Heick, Hillerød
Erling Rørdam, Hørsholm

Ressourcepersoner
Per Paludan Hansen,
Frederiksberg
Steen Bo Frandsen, Hannover
Peter Bruhn Jepsen, Løgum-kloster

Grænseforeningen Ungdom
Jonas Kopf, Aarhus
Keneya Gross, Aarhus

GRÆNSEFORENINGEN
for en åben danskhed

Illustration: SSF

Årets sydslesvigske julemærke er tegnet af billedkunstner Lisbet Buhl og kan købes på www.syfo.de. Indtægterne fra salget går til det humanitære arbejde i Sydslesvig.

Det sydslesvigske julemærke skaber fællesskab

Af Alexander Leicht Rygaard

Det sydslesvigske julemærke, der er udkommet siden 1949, skaber fællesskabsfølelse i det danske mindretal. Det mener Erik Fredens, formand for Sydslesvigsk Forenings billedsamlingsudvalg.

Siden 1949 har det danske mindretals kulturorganisation, Sydslesvigsk Forening (SSF), udgivet et julemærke efter dansk tradition, og i år er ingen undtagelse. Årets julemærke udkom 9. november og er tegnet af billedkunstner Lisbet Buhl, der har ladet sig inspirere af den klassiske danske julesang 'Juletræet med sin pynt' med tekst og melodi af Mogens Lorentzen og Egil Harder.

Ifølge Erik Fredens, formand for SSF's billedsamlingsudvalg, der udvælger årets julemærkekunstner, er det sydslesvigske julemærke en vigtig del af mindretallets identitet.

"Det sydslesvigske julemærke skaber sammenhold og fællesskabsfølelse i mindretallet. Som mindretal i en fremmed kultur er det vigtigt at have sådanne ting, der binder os sammen", siger Erik Fredens.

Det var oprindeligt lægen Ferdinand Jensen, der kom på idéen med at udsende et årligt sydslesvigsk julemærke, som kunne skabe opmuntring blandt mindretallets medlemmer i de trange år efter Anden Verdenskrig. Julemærket blev mødt med stor interesse, og i 1969 toppede efterspørgslen med et oplag på knap 1,25 millioner. I dag trykkes der ca. 64.000 frimærker, men på trods af de seneste årtiers nedgang har julemærket stadigvæk sin berettigelse, mener Erik Fredens.

"I Tyskland er der ikke nogen særlig julemærketradition. Det er en dansk tradition, og julemærket er således en måde at bevare tilknytningen til dansk kultur på. Det er et signal til Danmark om, at vi findes, og vi stadigvæk holder fast i det danske", siger Erik Fredens.

